ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 36 (11940)
1969 оной февралиин 12, среда
Сэн 2 мүнгэн

…эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Янош Кадарай СССР-тэ айлшалhан тухай

Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалис партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Янош Кадар КПСС-эй ЦК-гай уряалаар Советскэ Союзда ерээд, байгша оной февралиин 6-hаа 10 хүрэтэр хани ёhoор айлшалба. Нүхэр Янош Кадар Москвада байха үедөө КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгинтай, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. В. Подгорнотой, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр Д. С. Полянскитай уулзаа.

Хани ёhoор, үгээ хүсэд ойлголсон хөөрэлдэхэ үедөө оронууд дотороо коммунизм, социализм байгуулгын ябаса тухай мэдээнүүдые харилсан абалсаа, совет-венгер харилсаа хүгжөөлгын асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Тиихэдээ хоёр ороной ба партинуудай хоорондын аха дүү ёhoной түгэс харилсаа холбоонои амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байhые, энээнээ саашадань хүтжөөхэ, бэхижүүлхээр шиидэнхэй байhанаа ханангяар тэмдэглэбэ.

Аха дүү хоёр партиин түлөөлэгшэд уласхоорондын байдалай, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй тон шухала асуудалнуудаар hанал бодолоо зүбшэн хэлсээд, hанал бодолойнгоо тон адли байhые тусхайлан тэмдэглээ. Социалис оронуудай нэгэдэл бэхижүүлхэ, амгалан байдалай, демократиин ба социализмын аша туhада коммунистнууд болон бүхы ажалшадай интернациональна ёhoор hаналаа нэгэдэлгые батадхаха гээшэ тон шухала зорилго болоно гэжэ КПСС, ВСРП тоолоно.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро нүхэр Янош Кадарай хүндэдэ байгша оной февралиин 10-да обед эмхидхээ.

…ВЕДҮҮДЭЙ ДЕПУТАДУУДТА КАНДИДАДУУД—

…РХИМ ХҮБҮҮД, БАСАГАД

…ҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ …ТИГЭЛДЭ ХҮРТЭГШЭД

…й Соведүүдэй депу…дуудые дэбжүүл…и нийтэ ажалшадай …д республика дотор…эгдэжэ байна.

…й орденто ЛВРЗ-гэй …ажалай хүндэтэ нэрэ …hэн электромашин…эй 12 час… Үргэн …отой улаан булан …дад хүдэлмэришэд …й, хүхюутэй зугаа… Тиигэхэнь шье зүб, …рхим түрүү нүхэдөө …ысгай дэдэ органдо …ндэ суглараа

…машинна цехэй пар…и организациин секретарь Николай Марактаев hунгагшадай суглаа нээжэ, мартын 16-да болохоёо байhан нютагай Соведүүдэй hунгалтын удха шанар тухай хэлэхэ зуураа, депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгын болзорой ерэhэн тухай хөөрэжэ үгэбэ. Тиигэжэ энэ коллективэй Улаан-Үдын городской ба Железнодорожно районно Соведүүдтэ өөhэдынгөө дундаhаа дүрбэн хүдэлмэришэ нүхэдөө дэбжүүлхэ эрхэтэй байhаарнь амаршалаад, энэ асуудалаар хэнэй ямар дурадхал оруулха байhыень дуралхаба.

Электромашинна цехэй электрослесарь Светлана Старкова эгээл түрүүн үгэ абаба. Тэрэ өөhэдынгөө дундаhаа электродвигательнүүдэй статорнуудые орёодог Галина Федотовна **Филатовае** Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта hунгуулиин 77-дохи округhоо кандидадаар дэбжүүлхэ гэhэн дурадхал оруулба. Нүхэр Г. Филатова коммунис ажалай ударник, түрүү хүдэлмэришэн тула коллективэйнгээ дунда хүндэтэй юм. hунгагшадай үзүүлhэн иимэ ехэ найдабарииые харюулха байhандань үнэн зүрхэнhөө этигэжэ, бултадаа нэгэн дуугаар дэбжүүлхэ гэhэн шиидхэбэри абаба.

Тэрэнэй удаа хүдэлмэришэн Екатерина Ферулёва үгэ абажа, өөhэдынгөө дундаhаа электродвигательнүүдэй статорнуудые орёодог Любовь Николаевна **Сафроновае** мүн лэ Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта hунгуулиин 87-дохи округhоо кандидадаар дэбжүүлхэ дурадхал оруулба. Эрхим хүдэлмэришэн Л. Сафронова нүхэдэйнгөө найдабарииые харюулха гэжэ үнэн зүрхэнhөө этигэhэнээ элирхэйлэн, коллектив нэгэн дуугаар тэрэниие депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ шиидхэбэри абаба.

Энэ суглаанда хабаадагшад Железнодорожно районно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлбэ. hунгуулиин 106-дахи округhоо депутадта кандидадаар цехэй хүдэлмэришэн Геннадий Александрович **Махачкеев**, hунгуулиин 109-дэхи округhоо электро-гагнууршан Юрий Бадмаевич **Данзанов** гэгшэд дэбжүүлэгдэhэн байна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ХЭБЛЭЛШЭДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

ХЯАГТА. Эндэхи типографиин хүдэлмэрилэгшэд халаанайнгаа hүүлээр бултадаа улаан булангаа сугларба.

hунгалтада бэлэдхэлэй ябажа байhан тушаа хэлэхэ зуураа, «мүнөөдэр өөhэдынгөө дундаhаа эрхим hайн түлөөлэгшэеэ Хяагтын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ үндэр эрхэ манда олгогдобо» гэжэ эхин партийна организациин секретарь нүхэр А. К. Сурмач суглараашадта мэдээсэбэ.

Кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудалаар түрүүлэн үгэ абаhан типографиин хүдэлмэрилэгшэ Александра Осеева иигэжэ хэлэбэ:

— Манай коллектив түсэб даалгабаряа hараhаа hарада дүүргэдэг, городой предприятинуудай түрүү зэргэдэ ябана. Энэ амжалтыемнай хэн эгээл эдэбхитэйгээр хангалсанаб гэбэл, нэн түрүүндэ Сергей Павлович **Климовые** нэрлэмээр. Удаан саг соо типографиин директорээр хүдэлхэ зуураа, нүхэр Климов зондоо хүндэтэй, бэрхэ ударидагша байhанаа харуулаа. Манай найдалые аймагай Соведтэ hунгагдаадшье байхадаа гүйсэд харюулха бээз гэжэ гүнзэгыгөөр этигэнэб, тиимэhээ депутадта кандидадаар дэбжүүлхыемни зүбшөөгыт.

Нүхэр Осеевагай дурадхалые типографида хорёод жэлдэ хүдэлжэ байhан Александр Забельский халуунаар дэмжэбэ. Аймагай засагай зургаанда бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэ болоод байхадаа hунгагшадайнгаа захяа дүүргэхын түлөө Сергей Павловичай үнэн сэдьхэлhээ оролдохо байhандань этигэнэбди.

Энээнhээ урда нүхэр С. П. Климов Хяагтын горсоведэй депутадаар хэдэн удаа hунгагдаhан, hүүлэй барлалда горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшын уялга оролдосотойгоор дүүргэдэг байгаа гэжэ хэблэгшэ Валентина Сыпалова кандидат тухай дурдан хэлээ.

Хэблэгшэдэй суглаан нүхэр Климов Сергей Павловичые Хяагтын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлнэбди гэhэн тогтоол нэгэн дуугаар батала абаа.

С. АЛЕКСАНДРОВ.

ГАЙХАМШАГ ЭХЭНЭР-КОММУНИСТЫН ДУРАСХААЛДА

Надежда Константиновна Крупскаягай түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан научна конференци февралиин 10-да Гүрэнэй түүхын музей соо болобо.

Музейн директор В. Г. Вержбицкий эхилэлгын үгэ хэлэжэ, конференци нээгээ. «Н. К. Крупская — В. И. Ленинэй хани нүхэр, соратник» гэhэн элидхэлые педагогикын эрдэмэй кандидат Е. К. Моносова хэбэ. Конференцидэ хабаадаhан музейн научна хүдэлмэрилэгшэд, туухэшэд, багшанар Надежда Константиновнагай багшалhан ба бусад ажал ябуулга тухай элидхэлнүүд, мэдээсэлнүүдые соносоо, энэ гайхамшаг эхэнэр-коммунистые, хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй түлөө тэмсэлшые мэдэхэ, тэрээнтэй уулзаhан хүнүүдэй дурдалгануудые шагнаа.

Конференцидэ хабаадагшад Н. К. Крупскаягай ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаhан выставка хараба.

(ТАСС).

ХАНИ ЁhОНОЙ АЙЛШАЛАЛГА ДҮҮРЭЭ

КПСС-эй ЦК-гай уряалаар, хани ёhoор Москва айлшалжа ерэhэн ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Янош Кадар февралиин 10-да нютагаа бусаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша нүхэр К. В. Русаков гэгшэд нүхэр Я. Кадарые Киевскэ вокзал дээрэhээ үдэшөө.

ВНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр Иожеф Сипка үдэшэгшэдэй дунда бии байба.

(ТАСС).

…РҮҮ МАЛШАД ДЭБЖҮҮЛЭГДЭБЭ

…ын аймагай болон сельскэ, сомоной Соведүүдэй депу…дуудые дэбжүүлhэн ажалшадай суглаанууд уржа…эхилбэ. Алта малтагшад, колхозни гууд, алба хааг…дундаhаа түрүү ажалаараа шалгарhан найдамтай …нүхэдөө нютагайнгаа засагай зургаануудта зууршалан ….

…колхозой гэшүүд хамтынгаа үргэн суглаанда Ама…ной Соведэй депутадуудта кандидадуудаар үнинэй …Солнон Очирович **Раднаевые**, түрүү hаалишад Сыржима …**Дугаровае**, хүндэтэ колхозник, Монгойн МТФ-е даагша …Бадмаевич **Балдановые** нэгэн дуугаар дэбжүүлээ. hунгуулиин № 32 округhоо Баунтын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар Санжидма Цыбиковна **Тудупова** нэрлэгдэбэ.

Нүхэр Тудупова колхозой урдаа хараха түрүүшүүлэй нэгэн юм. Арбан табатайhаа хамтын мал ажалда хүдэлжэ, хүдэлмэриин баян дүй дуршалтай болоhон намтартай. Мүнөө Санжидма Цыбиковна артелиин 50-яад толгой бүрүү харууhална. Январь hарын дүнгөөр колхоз соогоо түрүүлжэ, социалис мүрысөөндэ илаhанайнгаа түлөө колхозой правлениин зүгhөө hайшаалда хүртөө. Даажа байhан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүр сүүхэдээ 600 граммаар нэмээжэ шадаа.

В. ЧУНАВЛЕВ.

БАЯН УРГАСЫН ЭРХИМ НӨӨСЭ

Наг шэбхэ үрэтэй hайнаар ашаглалгада зорюулагдаhан конференци

Наг шэбхэ гээшэмнай үндэр ургасын эрхим нүхэсэл мүн гэжэ газар таряалангай хэдэн зуун жэлэй түүхээр тодоруулагдан мэдэрэгдэнхэй. Энээниие үрэтэй hайнаар ашаглаха асуудалнууд СССР-эй ВДНХ-гай дэргэдэ февралиин 10-да нээгдэhэн бүхэсоюзна конференци дээрэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа.

Нёдондо жэл манай колхозууд болон совхозууд поли дээрээ 490 миллион тонно наг шэбхэ гаргаhан юм. Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаhанай ёhoор, ороной ажахынууд наг шэбхэ нэгэ хахад — хоёр дахин ехээр суглуулха дүүрэн арга боломжотой байна. Гэхэ зуура олохон колхозууд, совхозууд нютагай үтэгжүүлгын угаа ехэ удха шанартай байhые хэрэгсээнэгүй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1968 оной) Пленум дээрэ тэмдэглэгдэhэн байгаа. СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын органическа үтэгжүүлгын таhагай начальник В. А. Васильев элидхэл хэхэдээ, малай дэбдихэр болгожо hолоомо hайнаар хэрэглэбэл, наг шэбхын сугларсые ажахынуудай фермэнүүд зуун миллион тонноор нэмээжэ болохо байна гэжэ ажаглаба.

Тэрэшэлэн наг шэбхэ суглуулха, хадагалха, хэрэглэхэ эрхим hайн аргануудые зохёохо асуудалнууд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКЫН ПАРТИЙНО-АЖАХЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

…ТЕХНИЧЕСКЭ ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЫН, ЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ЕХЭДХЭХЫН ТҮЛӨӨ

КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр К. М. ПРОДАЙВОДАГАЙ элидхэлhээ

…орондо эдэ үдэрнүүдтэ …агүй партийна, ажахын …эй районно, городской, …суглаанууд үнгэрэгдэ…. Тэдэ суглаануудта үн…лэй социалис уялгануу…үүд харагдана, В. И. Ле…hөөр 100 жэлэй ойе …өөр угтахын түлөө соци…сөө улам үргэнөөр дэл… зорилгонууд хараалагда…ондо арадай ажахые хүг…рэнэй түсэбые болзор…ид дүүргэхын түлөө уял…батлан абтана. Эдэ асуу… зүбшэн хэлсэлгэдэ ма…лан зорюулагдаа.

… республикын ажалшад …арадтал адли үйлэдбэ…н байhан арга боломжо…лэрүүлэн хэрэглэжэ, үн…жэлдэ гүрэнэй түсэбые …нь урид дүүргээ.

…ликын хүдөө ажахыдэ …ад үйлэдбэриин хэмжээе …hэнэй ашаар гүрэндэ …алдаха түсэбөө 17 про…партаабха—53 процен…—10 процентээр үлүү….

… үхэр мал, hү, үндэгэ …удалдаха түсэб үлүүлэн …hэн байна. 274 тонно ма…най мяхан, 16,1 мянган …н, 4,3 миллион үндэгэн, …hoн түсэбhөө гадуур …удалдагдаа.

…ленна продукци бүтээн … гол шухала зүйлнүүдые …1968 оной түсэбые декаб…до дүүргэхэ уялга болзор…дүүргэгдэhэн байна.

…бликын промышленнос…лмэришэд уялгаяа дүүр…раа, түсэбhөө гадуур 13,9 …онно цемент, 108 мянган …метр сонхын шэл, 491 …үхэригэй прибор болон …рүүлгын хэрэгсэлнүүдые, …н дүрбэлжэн метр ноо…792 мянган баанха кон…5 тонно малай тоhо, хуб…даг 1000 гаран машина, … продукци бүтээн гарга….

…лагын, экономическа ур…ын шэнэ гуримда шэлжэн …ааар ехэ ажал 1968 оной …предприятинуудта хэгдээ. …бликадамнай байгша оной …промышленна 76 предпри…лагын, экономическа ур…ын шэнэ гуримда оруулаг…лажа эхилээ. Тэдэ пред…уд бүтээн гаргагдадаг …нна бүхы продукциин 70 шахуу процентыень үйлэдбэрилнэ.

Шэнэ эрхэ байдалда ажаллаhан предприятинуудай хүдэлмэриин дүнгүүд манай партиин Центральна Комитедэй сентябриин Пленум дээрэ баталан абтаhан шиидхэбэриин саг соогоо, зүбөөр гаргагдаhыень гэршэлэн харуулна.

Дээрэ дурсагдаhан предприятинууд продукци наймаалха жэлэйнгээ түсэбые 102 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө—104 процент дүүргэжэ, 1967 онойхитой сасуулбал, олзо абалгаяа 28 процентээр дээшэлүүлhэн байна.

Буряадай промышленность түрүүшын хоёр жэлэйхидэл адли табан жэлэй гурбадахи жэлдэ продукци үйлэдбэрилгээ Зүүн Сибириин, мүн РСФСР-эй нийтэ хэмжээнhээ холо дээшэлүүлжэ шадаа.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар абтаhан уялгань үлүүлэн дүүргэгдээ. Промышленностьдахи ажалай бүтээсэ 1967 онойхитой сасуулбал, 8 процентээр дээшэлбэ.

Авиационно, прибор бүтээлгын, локомотив-вагон заhабарилгын заводой, цементын, шэлэй заводуудай, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, «Баргузинлес» трестын леспромхозуудай, нарин сэмбын фабрикын, мүн бусадшье предприятинуудай коллективүүд үйлэдбэриингөө хэмжээе улам дээшэлүүлжэ, абаhан уялгануудаа бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргээ.

Ажалаа научна ёhoор эрхилхэ түсэбүүдые бэелүүлгэ республикын промышленна олохон предприятинуудай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ. Мүнөө үедэ республикын ехэ ехэ предприятинуудта ажалые научна ёhoор эрхилхэ соведүүд болон лабораторинууд бии болгогдоо. Ажалые научна ёhoор эрхилхэдэнь предприятинуудта саг үргэлжэ туhалхын тула hайн дуратанhаа бүридэhэн республиканска комитет бии болгогдоо.

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, горитой амжалта түйлаба. Аппаратна-ээрэлгын корпус шэнэдхэн хубилгагдажа дүүрээ. Химстанциин, мүн бусадшье таhагуудай ажал оньhoжоруулагдажа, 2310 дүрбэлжэн метр үйлэдбэриин талмай нэмэжэ тушаагдаhан байна. Фабрикын үйлэдбэриин талмайнуудай үргэдхэгдэhэнэй ашаар хүдэлмэришэдэй ажаллаха арга нилээд hайжарhан байна.

Республикын модо бэлэдхэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлмэреэ нилээд hайжаруулаа. «Забайкаллес» комбинат модо шэрэхэ, наймаалха түсэбөө hүүлэй хэдэн жэл соо түрүүшынхеэ дүүргэhэн байна. «Баргузинлес» трестын предприятинууд, Шулуутайн, Байгалай, Хандагатайн, Итанцын, Хандагайн, Ардасаанай леспромхозууд жэгдэ hайнаар хүдэлөө.

Транспортын, хэлхээ холбооной предприятинуудай олонхинь социалис уялгануудаа дүүргээ.

Түмэр замшад ашаа тээхэ жэлэйнгээ түсэбые 100,4 процент дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 30 мянган тонно ашаа тээhэн байна. Ашаа шэрэхэ түсэбынь 108,4 процент дүүргэгдээ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабаринь 7,6 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна.

Буряадай транспортна управлениин жолоошод, авиационно транспортын хүдэлмэрилэгшэд ашаа шэрэхэ түсэбөө дүүргээ.

Хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдшье уялгаяа дүүргэбэ. Хэлхээ холбоошод Хори, Тарбагатай, Бэшүүр тосхонуудта телевизионно ретрансляторнуудые барижа тушааhан. Бэшүүр, Петропавловка тосхонуудта автоматическа телефонно станцинуудые бариhан байна.

Промышленностиин, транспортын, хэлхээ холбооной хэдэ хэдэн предприятинуудай hайн үрэ дүн туйлахатай хамта, зарим hалбари болон зургаанууд үнгэрэгшэ жэлдэ социалис уялгануудаа дүүргэхэhээ байтагай гүрэнэй түсэбыешье дүүргэжэ шадаагүй.

1967 онтой сасуулбал, жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй предприятинууд хоёр дахин үсөөрбэшье, үшөөл олон предприяти түсэбөө дүүргээгүй байhаар. 22 предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 11 процентнь продукци үйлэдбэрилхэ, наймаалха даалгабаряа түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо 5 миллион түхэригөөр дутуугаар дүүргэhэн байна.

Республикын промышленна предприятинуудай 64-ниинь гэхэ гү, али промышленна бүхы предприятинуудай 32 процентнь ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ даалгабаряа дүүргээгүй. Гээгдэнги предприятинуудай социалис уялгануудаа, түсэбтэ даалгабаринуудаа дүүргээгүй гол шалтагаануудынь юуб гэхэдэ, үйлэдбэреэ зүбөөр эмхидхэжэ шаданагүй, бии байhан арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэнэгүй.

Барилгын материалнуудые бүтээн гаргадаг промышленностиин управлениин предприятинууд 1968 онойнгоо түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргээ. Хирпиисэ гаргаха түсэб оройдоол 87 процент дүүргэгдэжэ, 11 миллион хирпиисэ дутуу үгтөө, тэрэ тоодо Улаан-Үдын завод —2 миллион, Татауровай барилгын материалнуудай комбинат —9 миллион хирпиисэ дутуу үгөө. Энээнhээ боложо барилгын организацинуудай ажалда ехэ бэрхэшээл тохёолдоо.

Республикын транспортын хүдэлмэришэд бии байгаа арга боломжоёо хүсэд хэрэглэжэ шаданагүй. Улаан-Үдын түмэр харгын отделениин түмэр замшад 1968 оной туршада локомотив-вагонуудые ашаглаха гол шухала даалгабаринуудаа дүүргээгүй.

Автотранспортна управлени ашаа шэрэхэ түсэбөө бүхыдэнь дүүргээ, гэбэшье бүхы арга боломжоёо хэрэглэжэ шадаагүй. Автомобильнуудай саг соогоо заhагдадаггүй дээрэhээ автомобильнуудые hайнаар ашаглаха даалгабари дүүргэгдээгүй, тиимэhээ 700 тонно ашаан дутуу шэрэгдээ.

Хүн зоние шэрэлгын талаар горитой дутагдал бии байhаар.

Хүдэлмэришэдэй нэгэ газартаа удаан байдаггүй дээрэhээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ ехэ hаад хэгдэнэ.

Хүнүүдэй ажалhаа олоор гарадаг ушарые элирүүлжэ, тэрэниие гуримшуулха тушаа зохихо хэмжээнүүдые абаха, предприяти бүхэндэ хүдэлмэришэдые удаан хүдэлхөөр түбхинүүлхэ гээшэ партийна, профсоюзна эмхинүүдэй, предприятинууд болон барилганууудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилгонь мүн болоно.

Хүн бүхэнэй даалгабаряа дүүргэлгэ, үлүүлэн дүүргэлгэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ hайнаар нүлөөлдэг байна. Гэбэшье энэ эрилтэ республикын промышленностьда бэелүүлхэ талаар горитой дутагдалнууд бии байhаар. Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы хүдэлмэришэдэй 10,5 процентнь даалгабаряа дүүргээгүй.

Хүдэлмэриин саг дэмы гаргашалха, нийтын үйлэдбэридэхи бии байгаа арга боломжын дутуугаар хэрэглэгдэhэн тухай хэлэхэ зуураа, хайша хэрэгээр хандалгаhаа ашаг олзогүй гаргашын хэгдэдэг тухай, социалис зөөриин үрид дэдэг тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй.

Арадай хиналтын органууд, профсоюзуудай, комсомолой эмхинүүд КПСС-эй обкомой бюрогой шиидхэбэри дүүргэлтэ болгон, үнгэрэгшэ жэлэй май hараhаа октябрь хүрэтэр социалис зөөриин ямараар хинагдажа байhан тушаа республиканска нийтын харалга нютагуудта эмхидхэhэн юм. Нютагуудта 1239 комисси ажаллаа.

Харалгын үедэ олон тоото дутагдалнууд, мүн таагүй элдэб баримтанууд элирүүлэгдэhэн байна. 426 мянган түхэригэй үрилтэ хоролто элирүүлэгдээ, 166 мянган түхэригэй материалнууд болон түхеэрэлгэнүүд дутаагдаhаннинь, эд зөөридэ гамгүйгөөр хандаhанhаа 600 мянган түхэригэй хохидол ушаруулагдаhаннинь тодорхойлогдоо.

Партийна, профсоюзна эмхинүүд эд зөөри эзэн бусаар үрилгэтэй шангаар тэмсэхэ, ашаг олзогүйгөөр гаргаша хэлгые бүхы аргаар болюулха, мүнгэ зөөри алмаха коллективүүдэй дунда ехэ ажал хэхэ зэргэтэй.

Республикын зарим предприятинуудта гаргагдадаг эд бараанай шанар үшөөл муу байhаар. Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха уялганууд үшөөл хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ.

Городой хүн бүхэнэй ажаhуудалай эрилтэ хангалга 12,5 процентээр, хүдөөгэй хүн бүхэнэй ажаhуудалай эрилтэ хангалга — 25 процентээр дээшэлээ, гэбэшье хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха министерство городой, мүн хүдөөгэй ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха түсэбөө дүүргээгүй.

Манай республика ажаhуудалай эрилтэ хангалгаар хүн бүхэн дээрэ абажа үзэбэл, Росси соохи юрэнхы хэмжээнhээ гээгдэжэ ябана.

Энэ ушарhаа хүнүүд зүб гомдолнуудые оруулдаг байна. Гүүртэнүүд болон отарануудта ажалладаг малшадай, модо бэлэдхэгшэд болон ураадхуулагшадай, загаhашад болон геологуудай ажаhуудалай эрилтэ хангалгада онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Республика дотор промышленна продукци гаргалгые бүхы дээрэнь 7,2 процентээр дээшэлүүлхэ шухала гэжэ арадай ажахые хүгжөөхэ 1969 оной гүрэнэй түсэб дотор хараалагдана.

Промышленна предприятинуудые түсэблэлгын, экономическа талаарнь урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха ажал энэ жэлдэ дүүргэгдэхэ ёhотой.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд социалис уялгаяа дүүргэлтэ болгон эд бараа наймаалха түсэбөө 1967 онойхитой сасуулбал, 8,6 процентээр үлүүлэн дүүргээ.

Гэхэтэй хамта, республикын худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудта үшөөл горитой дутагдалнууд бии байhаар. Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой зарим предприятинууд эд бараа наймаалха түсэбөө муугаар дүүргэнэ.

Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой эмхинүүд худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой предприятинуудай ажал hайжаруулха, хүн зоние культурна hайнаар хангаха хэрэгтэ hанал бодолоо, хүсэ шадалаа элсүүлхэ зэргэтэй.

Капитальна барилга республикын арадай ажахын гол шухала hалбаринь мүн болоно. Энэ hалбарида олон тоото хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүд ажаллажа байдаг.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб республика соо бүхы дээрээ 100,1 процент дүүргэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим тэды hайн үрэ дүнгүүдэй түйлагдахатай хамта, капитальна барилгада ехэ дутагдалнууд гараhан байна. Барилгашад хараалhан бүхы зорилгонуудаа, абаhан социалис уялгануудайнгаа заримыень дүүргээгүй гэжэ социалис уялгануудай дүүргэлтын дүнгүүд дээрэhээ харагдана.

Республика соо үнгэрэгшэ жэлдэ гэр байра барижа тушааха түсэб дүүргэгдээгүй. Түсэбөөр хараалагдаhанай ёhoор, 206 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра баригдажа тушаагдахын орондо, 170 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра баригдажа тушаагдаа.

Республикын газар дээрэ ажаллажа байhан барилга-хабсаралгын 40 ехэ эмхинүүдэй 15-ниинь барилгануудые тушааха, барилга-хабсаралгын хүдэлмэринүүдые дүүргэхэ үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй.

Дээрэ дурсагдаhан эмхинүүдэй муугаар ажалладаг гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, барилгын талмайнуудтахи ажалынь хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ, барилгын материалнуудаар дутамагаар хангагдана. Механизмууд, автотранспорт хүсэд хэрэглэгдэнэгүй, ажалай бүтээсэ бага байна, хүдэлмэришэдөөр дуталдана.

Механизмууд болон транспортые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэбэл, ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлхэ байна, тиимэhээ партийна, профсоюзна эмхинүүд, барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда саг үргэлжэ анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

КПСС-эй ЦК, Совет правительство барилга дээрэхи хүдэлмэришэдтэ ехэ анхарал хандуулна. «Капитальна барилгые хүдэлмэришэдөөр хангаха тухай хэмжээнүүд» гэhэн тогтоол 1968 оной январьда баталан абтаhан юм, барилгада, барилгын материалнуудай промышленностьда хүдэлэгшэдэй салин хүлhэ дээшэлүүлхэ тухай тогтоол байгша оной январьда баталан абтаа. Парти, правительствын гаргаhан эдэ шиидхэбэринүүд барилгые хүдэлмэришэдөөр хангалгада ехэ удха шанартай.

Энэ жэлдэ барилгашадай үмэнэ ехэ, харюусалгатай зорилго табигдана. Республика соо капитальна барилганууудта hомологдоhон мүнгэнэй хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 12 процентээр дээшэлхэнь, тэрэ тоодо хүдөө ажахыда 30 процентээр, культурна ажаhуудалай барилгануудта—10 процентээр дээшэлхэ байна.

Предприятинууд болон барилганууудай коллективүүд партийна организацинуудай хүтэлбэри доро ябажа, абаhан уялгануудаа болзорhоонь урид дүүргэхэ, тиигэжэ В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе угталгада горитой хубитаяа оруулха байха гэжэ hанагдана.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ 2-дохи хуудаhанаа

ТЕХНИЧЕСКЭ ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЫН АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ЕХЭДХЭХЫН ТҮЛ

Нүхэр К. М. ПРОДАЙВОДАГАЙ элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ

Трибуна дээрэ КПСС-эй Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Шелковников:**

— Аймагай промышленна предприятинууд 1968 ондо абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Валовой продукци үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэб декабриин 29-дэ дүүргэгдэжэ, даабариһаа гадуур 259 мянган түхэригэй продукци үгтэһэн байна.

Түмэр-бетонно зүйлнүүдые бүтээдэг Таловска завод, Итанциин ба Байкалай леспромхозууд муу бэшээр ажаллана. Таловска завод үйлэдбэрилһэн продукцияа хэрэглэгшэдтэнь абуулха түсэбөө 107,3 процент, Итанциин леспромхоз — 103,2 процент дүүргэжэ **шадаа.** Байкалай леспромхозойхид жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 4,3 мянган кубометр барилгын модо оролдод барилгануудта эльгээбэ.

Промышленна предприятинуудаар үйлэдбэрилгын түрүүшүүл олошорно байна.

— Гадна, үнгэрһэн жэлдэ манай аймагта ехэхэн барилга хэгдээ,— гээд, нүхэр Шелковников дурдалнуулаа.—2900 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра, эхин һургуулинуудай 3 байшан, 2 магазин ашаглалгада үгтөө.

Гэхэтэй хамта, аймагай предприятинуудай хүдэлмэриин ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ. 11 предприятинуудай хоёрынь үнгэрһэн жэлдэ түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Татауровска комбинат хирпиисэ, избёсхо үйлэдбэрилгөөрөө ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Еловско леспромхоз, ажаһуудалай эрилтые хангадаг аймагай комбинат түсэбөө дүүргээгүй.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэри **һайжаруулха** талаар партиин райкомой **комитет** зарим тэды хэмжээнүүдые абажа байна. Барилгын **материалнуудай** Татауровска комбинадай хүдэлмэри КПСС-эй райкомой бюро дээрэ нёдондо хэлэлсэгдэжэ, һайжаруулха зүбшэлнүүд хэлэгдэһэн. Эмхидхэлэй техническэ болон хүмүүжүүлгын олон хэмжээ ябуулганууд хараалагдана.

Зүгөөр тус комбинадые гээгдэлһээнь гаргахын тула республикын эмхи зургаануудһаа ехэхэн туһаламжа хэрэгтэй. Нэн түрүүндэ, Буряадай барилгын управлени, «Бурятцелинстрой» трест эндэхи хүдэлмэри тухайгаа бодомжолхо ёһотой. Сэхынь хэлэхэдэ, барилга эрхилдэг эдэ томохон организацинууд республикын Министрнүүдэй Соведэй 1967 ондо абаһан тогтоолые дүүргэхэ тушаа һанаагаа табинагүй.

1970—1972 онуудта Турка, Итанца, Сэлэнгэ мүрэнүүдээр модо урадхуулга болюулагдаха ёһотой. Теэд ойдо отологдоһон модо автомашинаар зөөжэ, хэрэглэгшэдтэнь абаашажа тушаахын тула харгы, хэдэн хүүргэ бариха хэрэгтэй. Энээн тухай «Забайкаллес» комбинадай хүтэлбэрилэгшэд һайса мэдэжэ байбашье, шухала хэмжээнүүдые абанагүй.

Манай аймагта арад зондо хэрэгтэй бусадшье барилганууд олон. Горячинскын курортдо нэгэн доро 600 хүнэй **амарха байшан баригдаха юм. Котокель нуурай эрьедэ амаралтын байшан бодхоогдохо.** Мүнөө үедэ эндэ горитой хүдэлмэри хэгдэнэгүй, барилгынь шанар тон һула.

Барилга **эрхилдэг хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд эдэ бүгэдэн тухай һанаагаа табиха** бэзэ гэжэ найдагдана.

— Үнгэрһэн жэлдэ республикын модошод барилгын модо бэлдэхэ түсэбөө һүүлэй хэдэн жэлэй туршада түрүүшынхеэ дүүргэбэ,— гэжэ «Забайкаллес» комбинадай начальник нүхэр **Афанасенко** үгэеэ эхилнэ.— Ажалай бүтээсын талаар Буряадай модошод Союз соогоо гурбадахи һуури эзэлээ. Ардасаанай, Хурамхаанай, Итанциин, Инскиин леспромхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ һайнаар хүдэлжэ гараа.

Гэхэтэй хамта, манай комбинадай модо болбосоруулагшад ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Нёдондо бидэнэр 50 мянган кубометр хюрөөдэмэл модо ороной барилганuudта дутуу үгөөбди.

Комбинадай мэдэлэй 22 предприятинуудай 9-ниинь 1968 ондо түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Хүрбын, Хүртэйн болон бусад зарим леспромхозууд һүүлэй жэлэй туршада гээгдэлһээ гаража шаданагүй. Республикын модошодто жэшээ харуулха ёһотой Клюевскэ леспромхоз (тэрэ туршалга-харалгын ажахы гэжэ нэрэтэй юм) үнгэрэгшэ жэлдэ бүришье муугаар хүдэлөө.

Манай республика ой модоор баян юм. Республикын промышленна үйлэдбэриин дээрэ абажа үзэбэл, комбинадай предприятинууд промышленна үйлэдбэрилгын бүхы хэмжээнэй 15 процентые үгэнэ. Тиихэдэ хүдэлмэришэдэй, инженер болон технигүүдэй 22 процентнь ой модоной промышленностьдо хүдэлнэ.

Мүнөө маанадай урда ой модоной баялигые зүбөөр ашаглаха зорилго табигданхай. Энээнэй тула модо урадхуулгые отто болюулха, ондо отолод лэ сэхэ хэрэглэгшэдтэ хүргэхэ, магистральна харгы бариха, модо отололгые республикын урда болон баруун хойто районуудта эрхилдэг болохо шухала.

Энээнтэй дашарамдан хэдэн асуудалнууд гарана. Нэн түрүүндэ леспромхозуудаар шэнэ барилга эрхилдэг «Иркутлесстрой» трест өөрынгөө зорилго дүүргэжэ шаданагүй. Тиимэһээ Буряадай АССР-тэ иимэ тусхай трест эмхидхэхэ саг ерээ гэжэ һанагдана.

Хоёрдохёор, гэр байрын барилгада мүнгэ зөөри һомололго һайжаруулха. Мүнөө үедэ манай республикын леспромхозуудай барилга эрхилдэг организацинуудта 2 миллион түхэриг үгтэһэн байбал, байгша ондо арай хан гэжэ 1,2 миллион түхэриг һомологдоод байна. Бодожо үзэхөөр болоо хаш.

Гурбадахяар, запчастьнуудай **дутагдалһаа** боложо хэды олон машина, тракторнууд зогсожо байна. Модо болбосоруулдаг предприятинууд бүришье ахир байдалда оронхой. Элдэб юумэнүүдэй дутагдалдаа дээрэһээ БМДК-һаа иимэ ажал дээрэ хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй (һайн мэргэжэлтэд) 50-аад процентнь гаража ошоо.

1969 ондо модо отолхо, шэрэхэ түсэб 280 мянган кубометрээр дээшэлээ. 1,5 һара үнгэржэ байбашье, манай комбинадай предприятинууд нэгэшье шэнэ трактор, автомашина, модо ашаалдаг кран, нэгэшье тонно түмэр аргамжа абаагүй.

Буряадай модошод бии байһан арга боломжонуудые хүсэдөөр элирүүлэн хэрэглэжэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ найдуулхыем зүбшөөгыт.

— 180 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл үнгэрһэн жэлдэ даабариһаа үлүүлэн гаргагдаа. Уралан наринжуулагшад, ухаалан зохёогшоднай 301 мянган түхэриг алмалта хэхэ арга боломжо олгоо. Эдэ тоо, баримтануудые Улаан-Үдын шэлэй • оньһожоруулагдаһан заводой директор нүхэр **Болотов** өөрынгөө үгэ соо дурдана. Шэлэй шанар нилээд һайжараа. Энэ талаар научно-шэнжэлэлгын, проектнэ институдууд манда ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ, мүнөөшье тэдэнэртэй халуун хани барисаатайбди. Манай завод үнгэрһэн жэлдэ өөрынгөө мүнгэ зөөреэр хүүгэдэй саад үргэдхөө, һүнэй кухни баряа.

Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ ёһо гуримда **орохотойгоо сасуу заводой захиргаан, партийна болон профсоюзна** организацинууд цехүүд хоорондын мүрысөөнэй шэнэ **гурим** зохёогоо юм. **Эдэ бүгэдын** ашаар **заводнай** үнгэрһэн жэлэй 1-дэхи, **2-дохи,** 4-дэхи кварталай дүнгөөр **министерствынгээ предприятинуудай дунда** илажа, дамжуулгын Улаан тугта мүнгэн шанда хүртэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта, манай ажалда, мүн заводоймнай хүдэлмэришэдэй ажаһуудалда олохон дутагдалнууд үзэгдэһөөр. Шэлшэдэй һуудаг тосхон городой хажуухандань ха юм. Городойхид халуун уһаар, мининшье уһаар хүсэд хангагданхай. Иимэ уһа дамжуулдаг соргонууд «Шишковка» тосхон хүрөөд, гэдэргээ бусадаг. Трамвайшье тиимэ. Шишковкоһоо шэлшэдэй тосхон хүрэтэр арайхан гэжэ 2—2,5 километр болохо юм. Теэд эдэ бүгэдэ (хүйтэн, халуун уһан, трамвай) манай тээшэ хэзээ хүрэхэ юм, мэдэхын аргагүй. Дүүргэгдэхэнь үшөөл үды. Заводоймнай мүнгөөр томохон байрын гэр баригдажа байгаа юм. Өөһэдөөл нишэ тиишэ ябажа, Эрхүүгэй областьһоо хирпиисэ асараа бэлэйбди. Тиибэ-яабашье барилга урагшаа ябанагүй. Энээн тушаа барилгашад бодомжолхо бэзэ гэжэ һананаб.

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай урдахи жэлдэ абаһан социалис уялгануудаа манай заводой коллектив амжалтатайгаар дүүргэхэ байха.

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь нүхэр **Вовк.**— Городой промышленностиин, транспортын, хэлхээ холбооной болон худалдаа наймаанай, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг предприятинуудаар В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн үдэрһөө үдэр бүри үргэдэнэ. Табан жэлэй гурбан жэлэй туршада промышленна үйлэдбэрилгын хэмжээн 88 процентээр дээшэлээ. Ажалай бүтээсэ 60 гаран процент нэмэһэн байна.

Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар болоһон партийна организацинуудай тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнар ажахын реформын ашаа үрэтэй байһаниие онсолон тэмдэглэһэн байгаа. Шэнэ ёһо гуримаар городой 25 предприятинууд ажаллана. ЛВРЗ-дэ, авиационно, «Электромашина» болон бусад зарим завод, фабрикануудта үйлэдбэреэ техническэ талаарнь шэнэлхэ социальна хүгжэлтын, ойлгуулламжа-хүмүүжүүлгын холын хараата түсэбүүд табигданхай.

Городой промышленна предприятинууд бултадаа һайнаар хүдэлнэ гэхын аргагүй. Үнгэрһэн жэлдэ 5 предприяти продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 8 предприятинуудта дүүргэгдэнгүй үлэшөө. Илангаяа нютагай **промышленностиин,** ажаһуудалай эрилтэ хангаха предприятинууд муугаар хүдэлжэ гараба.

Барилгын предприятинуудшье нимэ байдалда оронхой. № 1, 2, 3 барилга-хабсаралгын управленинууд, Улаан-Үдын түмэр замай отделениин барилгын 4-дэхи участок түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Городой предприятинуудай хүдэлмэришэдэй үмэнэ мүнөө жэл тон ехэ зорилгонууд табигданхай. Зүгөөр шэнэ жэлэй түрүүшын һарын дүн тон хангалтагүй.

Зорилго юуб гэбэл, агуу багша Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, үйлэдбэридэхи арга боломжонуудые хүсэдөөр элирүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилга эрхилдэг управлениин парткомой секретарь нүхэр **Бояркин** үгэ абана.

— Барилгашад тухай манай коммунис парти ба совет правительство тон ехэ анхаралаа табидаг болонхой. 1968 оной январьда абтаһан барилгын организацинуудые кадрнуудаар хангаха тухай, декабрь һарада — барилгашадай салин хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол энээниие элитээр гэршэлнэ. ЦКК-гай барилга тон шухала барилга гэжэ мэдээжэ. Үнгэрһэн жэлдэ эндэ 18 миллион түхэриг табигдаһан байгаа. Барилгашад хамаг сэдьхэл, оролдолгоо табижа ажаллаа.

Гэбэшье маанад, барилгашадай ажалда һаад ушаруулха юумэн олон.

Мүнөө байһан барилгын организациин шэнжэ шэнэ эрилтэдэ тааранагүй. Транспорт (автомашина, трактор, кран болон бульдозернууд гэхэ мэтэ) ондоо мэдэлтэй. Мүн материально-техническэ талаар хангалга мүн лэ ондоо тээһээ.

Тиимэһээ Сэлэнгын ЦКК-гай барилга бүгэдэ талаһаань эрхилхэ томо организаци байгуулха саг ерээ. Барилга шиидхэхы үедөө ороо ха юм.

Жэлэй түрүүшын кварталда манай комбинат 4 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра городой ажалшадта үгэдэг. Харин дүрбэдэхи кварталда—12,5 мянган дүрбэлжэн метр байра баридаг.

— Энэмнай юун тухай гэршэлнэ гээшэб,— гэжэ Улаан-Үдэ городой гэр барилгын комбинадай комплексно бригадын бригадир нүхэр **Песков** асуудал табина. Манай хүдэлмэридэ һаад татадаг шалтагаануудые дурдабал иимэ байна:

1. Барилгын талмай даб гээд олдоногүй. Хэдэн эмхи зургаануудаар ябагдана. Түсэб, проектнь байха, мүнгэншье һомологдонхой, зүгөөр хаана баригдахань мэдэгдэхэгүй:

2. Гэрэй торхо бодхоогдонхой. Халуун, хүйтэн уһа, электрын элшэ хүсэн хаанаһаа асарагдаха ёһотойб — энээн тушаа ехэ тушаалта ноёд хоорондоо буляалдаха, эгээл энэ үедэ бидэнэр, барилгашад, ажалгүй һууха баатай болонобди.

3. Барилгын материалнуудай шанарынь тон муу.

Барилга хүтэлбэрилдэг дарганар, инженер болон технигүүд эдэ бүгэдэ тухай мэдэнэ ха юм. Зүгөөр зохихо хэмжээнүүдэй абтадаггүйнь гайхалтай. Январь, февраль һаранuudта тэдэнэрые барилгын талмай дээрэ харахань бэрхэтэй, харин ноябрь — декабрь һаранuudта үдэр бүри ябабашье, хүндэ туһалхашье юумэниинь байхагүй, минии лэ һаад хэхэһээ ондоо юумэн үгы бшуу. Ушарыншье ойлгосотой.

Түсэбэй дүүргэлтэ асуудалда оронхой бшуу.

— Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые усадхажа, маанадта ажаллаха зохид байдал хангабал, бидэнэр — гэр барилгын комбинадайхид, жэлдээ 48 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр ашаглалгада үгэхэ аргатайбди.

— Улаан-Үдын локомотивна депогой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ һайн үрэ дүнгүүдтэйгээр хүдэлжэ гараа. Ашаа шэрэхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь холо урид дүүргэһэн байгаа. Депогой зарим цехүүд мүнөө 1969 оной апрель һарын түсэбөөр ажаллана,— гэжэ локомотивна депогой машинист нүхэр **Ивахненко** хэлэбэ.

Үнгэрһэн жэлдэ депогой коллектив ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Жэл соо 1100 тонноһоо үлүүтэй түлишэ алмагдаа. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, мүн түлишэеэ алмаһанайнгаа ашаар депогой коллектив 273 мянган түхэригэй сэбэр олзо абаһан байха юм. Эдэ бүгэдэ саашанхи ажал хүдэлмэридөө бүри һайн амжалта туйлажа, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэнь һайн нүлөө үзүүлхэ болоно.

Хэды тиимэ байбашье һаань, локомотивна депогой хүдэлмэридэ нилээд дутагдалнууд бии байһаар. Локомотивуудые заһабарилгада хэрэгтэй болодог зарим шухала запчастьнууд, детальнууд дутаалдана. Тиимэһээ заһабарилгын шанар муу. Үнгэрһэн жэл соо түсэбһөө гадуур заһабарилга хэһэнһээ боложо, депогонхид 116 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна. Депогой механическа цехэй түхеэрэлгэ хуушаржа муудаа, мүнөө үеын эрхэ байдалай эрилтэ хангамаар бэшэ болоо. Тиимэһээ энэ цехэй түхеэрэлгэнүүдые һэлгэжэ, шэнэ станогуудые абаха хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхые республикын партийна, советскэ органуудые үгэ хэлэгшэ гуйна.

1970 ондо Зүүн Сибириин түмэр харгын Улаан-Үдын отделенидэ электровозууд ашаглагдажа эхилхэ юм. Энээндэ депогой коллектив яһала һайн бэлэдхэл хэжэ байна гэжэ нүхэр Ивахненко үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Тиихэтэй хамта депогой коллективтэ хүдэлмэришэдэй саг зуура хүдэлөөд, ондоо тээшээ ябашаһань олошоржо байна. Энэ хадаа ажалшадай гэр байраар муугаар хангагдаһанһаа болоно. 1967 ондо депогой коллектив оройдоол 5, 1968 ондо 7 квартира абаһан байна. Мүнөө 400 гаран хүдэлмэришэдтэ гэр байра хэрэгтэй болоод байна. Гэр байраар хүдэлмэришэдые түрүүшын зэргэдэ хангаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулхаар болоо гээд нүхэр Ивахненко үгэеэ түгэсхэбэ.

Республикын түрүү предприятинуудай нэгэн болохо Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай парткомой секретарь нүхэр **Костенко** трибуна дээрэ гаража, дэлхэйн пролетаринадай агуу ехэ багша Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ жагсаһан манай комбинадай хүдэлмэришэд үнгэрһэн жэлдэ политическэ болон ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда ажаллажа гараа. 1968 оной эхин багта комбинат ажахын шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилһэн байгаа.

КПСС-эй XXIII съездын, партиин ЦК-гай 1965 оной сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө комбинадай дирекци, партийна болон профсоюзай комитедүүд тон ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһан байна. Нэн түрүүн цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, инженер, техник болон мастернуудай экономическа һуралсал һайнаар эмхидхэгдэһэн юм. Мүн техническэ, эмхидхэлэй хэдэн олон хэмжээ ябуулганууд хараалагдажа, үйлэдбэриин хүдэлмэри нилээд һайжаруулагдаһан байгаа. Хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадые урмашуулха шан таатай зохидоор гуримшуулагдаа. Үйлэдбэриин гол фонднуудые зүбөөр ашаглаха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдажа байһан. Комбинадай бүхы цехүүдтэ үнгэргэгдэһэн шалгалтын ёһоор хуушаржа элэһэн, үлүү байһан ехэ сэнтэй янза бүриин түхеэрэлгэ элирүүлэгдэһэн байгаа. 1967 ондо 1200 мянган, 1968 ондо 1100 мянган түхэриг сэнтэй тиимэ түхеэрэлгэнүүд ондоо предприятинуудта худалдагдаһан, гүрэндэ тушаагдаһан юм.

Комбинадай цехүүдтэ үйлэдбэриин технологи һайжаруулха, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха асуудалнуудта саг үргэлжын анхарал хандуулагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ шанаржуулгын фабрикын вольфрамай секци шэнэдхэгдэн заһабарилагдажа, тэндэ нилээд олон шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Эдэ бүгэдын ашаар 1968 ондо вольфрамай концентрат абалга 8 процентээр дээшэлээ.

Комбинадай бүхы цехүүд ажахын тоосоондо оруулагдаһан байна. Энэ хүдэлмэри Холтоһоной руднигта илангаяа һайнаар эмхидхэгдэнэ. Руднигай үйлэдбэриин бүхы участогууд ажахын тоосоондо оруулагданхай. Участогуудай начальнигууд, мастернууд ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, бүтээсыень дээшэлүүлхын түлөө ехэтэ оролдоно. Эдэ бүгэдын ашаар рудниг үнгэрһэн жэл соо жэгдэ һайнаар хүдэлжэ, түсэбөө нилээд үлүүлэн дүүргэһэн юм. Металл малтан абаха түсэбынь 108,4 процент дүүргэгдэжэ, ажалай бүтээсэ 8,8 процент дээшэлүүлэгдэжэ, 180 мянган түхэриг мүнгэн зөөри алмагдаа.

Манай комбинадай барилгашад һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэнэ гэжэ нүхэр Костенко үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Мүнөө шанаржуулгын шэнэ фабрика баригдана Һонгинотын шулуун нүүрһэнэй хэбтэшэдэ барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Мүн ажалшадай гэр байра, соёлой, ажаһуудалай эмхи зургаанууд баригдана. Барилгашаднай үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэб 108 процент дүүргээ.

Ажахын шэнэ гуримда орожо, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэриин ябуулагдаһанай ашаар Зэдын комбинадай коллектив үнгэрһэн жэл соо продукци худалдаха түсэбөө 103,4 процент, сэбэр олзо абаха түсэбөө 104,2 процент дүүргээ. Мүн хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 9,9 процентээр дээшэлжэ, хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн дунда зэргээр 6,4 процент ехэ болоо.

Комбинат бүхыдөө жэл соо жэгдэ һайнаар хүдэлжэ гараһан байна. СССР-эй үнгэтэ металлургиин промышленностиин предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ һайн амжалта туйлаһанайнь түлөө комбинадай коллективтэ үнгэрһэн жэлэй II, IV кварталнуудай дүнгөөр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаһан юм. Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ Зэдын комбинадай ажалшад шалгаржа, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дурасхаалта Улаан тугта хүртэһэн байгаа.

Гэхэтэй хамта комбинадай ажал хүдэлмэридэ дутагдалнууд байһаар. Ажалай саг гээхэ ябадал үшөө гүйсэд усадхагдаагүй. Зарим цехүүдтэ ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлүүлэгдэнэгүй. Модо бэлэдхэлэй цехэй, «Ивановский» прискын коллективүүд үнгэрһэн жэлдэ гүрэнэй түсэб дүүргээгүй. Барилгын шанар үшөөл муу байһаар. Автотранспортна цехэй коллектив жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн байбашье, нилээд ехэхэн дутагдалнуудтайгаар хүдэлнэ. Тэрэнэй гол шалтагааниинь гэхэдэ олохон автомашинанууд хуушаараа, мүн запасной частьнууд үгтэнэгүй. Үнгэрһэн жэлдэ энэ цех 157,3 мянган түхэригэй запчастьнуудые түсэбэй ёһоор абаха байбал, оройдоол 102 мянган түхэригтэ абаа.

— Манай комбинадай бүхы ажалшад байгша оной III кварталда Һонгинотын шулуу нүүрһэ малтан абаха бэлэдхэлэй хүдэлмэри гүйсэд дүүргэхэ, 1970 ондо шанаржуулгын шэнэ фабрика, 1971 ондо Инкурай штокверкын түрүүшын шатые ашаглалгада тушааха зорилго урдаа табинхай. Энэмнай тон ехэшье, харюусалгатайшье хүдэлмэри болоно. Республикын партийна, советскэ органуудай туһаламжатайгаар комбинадай коллектив урдаа табиһан зорилгоёо урагшатайгаар бэелүүлжэ, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтатайгаар угтаха байха,— гээд нүхэр Костенко үгэеэ түгэсхэбэ.

Баргажанай аймагай Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир нүхэр **Щукин** үгэ абажа, өөһэдынгөө коллективэй ажал хүдэлмэри тухай тобшохоноор хэлээ. Үнгэрһэн жэлдэ манай леспромхозой хүдэлмэришэд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо ажалаа яһала һайнаар эмхидхэһэн байгаа. Машина, техникэ ашаглалга нилээд һайжараа. Тиигэжэ бидэнэр модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэб саг болзортонь дүүргээбди. Мүнөө манай леспромхоздо багша Ленинэй алдарта ойе һайн бэлэгтэйгээр угтахын түлөө мүрысөөн бүри шангаар дэлгэржэ байна. Абаһан уялгаяа манай ажалшад бэелүүлжэ шадаха байха гээд тэрэ хэлэнэ.

— Ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангалга манай промышленностиин эгээл залуу һалбари болоно,— гэжэ Улаан-Үдын «Индпошив» нэгэдэлэй директор нүхэр **Буркин** хэлэнэ.—Хэды тиимэ байбашье, энэ һалбари түргөөр хүгжэжэ, шэнэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдажа, үйлэдбэреэ нилээд үргэдхэжэ байнхай.

Республикын ниислэл хотын оёдолой «Индпошив» нэгэдэлэй коллектив үнгэрһэн жэл соо һайнаар хүдэлжэ гараа. Энэ нэгэдэл 1968 оной туршада ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха талаар 1 миллион 800 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэһэн байна. Продукцияа худалдаха түсэбөө 106 процент дүүргэжэ, сэбэр олзо абаха түсэбөө 158 процент дүүргээ. Тиихэдэ 50 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ зөөри алмагдаһан байгаа.

Үнгэрһэн гурбан жэл соо «Индпошив» нэгэдэлэй бүхы хүдэлмэриин хэмжээн 1,5 дахин ехэ болоһон байна. Энэнь гол түлэб ажалай бүтээсын дээшэлүүлэгдэһэн дээрэһээ туйлагдаа. Энэ үе соо нэгэдэлэй хүдэлмэришэдэй тоо оройдоол 7 процентээр олошорһон байха юм.

Энэ жэл соо Улаан-Үдэдэ шэнэ моодонуудай байшан нээгдэхэ юм. Энэ хадаа оёдолшодой ажал хүдэлмэридэ нилээд һайнаар нүлөөлхэ зэргэтэй.

Улаан-Үдэ город шадарай аймагуудтахи ажалшадай захилаар хубсаһа оёдог олохон мастерскойнууд «Индпошив» нэгэдэлэй мэдэлдэ абтажа, филиалнуудынь болгогдоод, тус мастерскойнуудай хүдэлмэриие промышленна ёһоор эмхидхэжэ, ажалыень һайжаруулха гэһэн шиидхэбэри абтаһан байгаа. Мүнөө энэ хүдэлмэриин эмхидхэлэй саг эхилээ. Теэд нютагай партийна, советскэ органууд энэ шухала хүдэлмэридэмнай ёһотой һайн туһаламжа үзүүлнэгүй, зарим газарнуудта гэдэргэ татаха ушаршье үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Гусиноозерск хотын нэгэ тиимэ мастерской манай мэдэлдэ абтаһан юм. Теэд Гусиноозерскын ОРС-ын начальнигай захиралтын ёһоор тэрэ филиалнай хаагдашоо. Тэрэ филиалай хүдэлмэри шэнээр эмхидхэхэ хэрэгтэ Сэлэнгын **а**ймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет маанарта туһалха зэргэтэй гэжэ нүхэр Буркин тэмдэглэбэ.

Буряадай АССР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин начальник нүхэр **Петров** КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр К. М. Продайводагай элидхэл соо хэлэгдэһэн шүүмжэлэлнүүдые зүб дээрэ тоолоод, управлениингээ мэдэлэй предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха гол зорилгонууд дээрэ тодорхойгоор тогтожо хэлэһэн байна. Управлениин олохон предприятинуудай цехүүдтэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд асарагдажа тодхогдоно, хуушанuudынь заһабарилагдана. Үйлэдбэридэ шэнэ технологи хэрэглэгдэнэ. Жэлэй дулаан сагта хүдэлдэг (сезонно) кирпиисын заводуудай хүдэлмэри һайжаруулжа, үйлэдбэриень дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Тиихэдэ хирпиисын шэнэ заводой барилга эхилээ. Хараалагдаһан эдэ хэмжээ ябуулгануудаа дүүргэжэ шадабалнай, республикын барилгын организацинууд хирпиисээр гүйсэд хангагдаха зэргэтэй.

Барилгын материал... мышленностиин хүд... салин хүлһэ дээшэл... тогтоол СССР-эй М... Совет һаяхан абаһан... ти, правительствын... харюу болгон манай... предприятинуудай х... энэ жэл соо түсэбһөө... миллион хэһэг хирпи... зорилготойгоор ажал... хэр Петров зүблөөнд...

— 1968 ондо респ... далдаа наймаанай м... олохон предприятину... хүдэлжэ, эд бараанай... сэб дүүргэһэн байна... снабай, Улаан-Үдын... лон столовонуудай т... лективүүд илангаяа һа... лөө,— гэжэ худалдаа... министрэй орлогшо н... нин тэмдэглэбэ.

Гэр байрын хэрэгсэл... тон ехэ эрилтэтэй б... һэн жэлдэ телевизор... дильнигууд урзандаана... арад зондо худалдаг... Республикын городууд... дөө тосхонуудта хэдэн... нэ магазинууд, столо... дээ, эд бараанай, з... зүйлнүүдые хадагалха... дууд баригдаа. Ажал... турнаар, түргөөр ханга... гуримууд магазин, с... нэбтэрүүлэгдэнэ.

Тиигэбэшье худалдаа... талаар ажалшадай эри... хэрэгтэ нилээд дутагд... на. Шухала хэрэгтэй... раан, түрүүшын хэрэг... нүүд магазинуудта... үсөөнөөр абаашагдана... кын нютагай промы... министерствын пре... мүн Улаан-Үдын ол... фабриканууд ажалш... шын хэрэглэлэй зүйлнү... гаргажа, худалдаа най... зургаанuudта үгэхэ түс... жэлдэ дүүргэнэгүй. М... даа наймаанай министе... жэлдэ эд бараа, арад... шын хэрэглэлэй зүйл... ха захил республикын... риканuudта хэжэ дүү... дэ олохон предприяти... захилые дүүргэхээ ар... Тиимэ предприятинууд... ха-консервын комбинат... һабарилгын ба авиа... дууд болон бусад оро...

1969 ондо худалдаа... министерствын пре... 320 миллион түхэриг... эдеэ хоолой зүйлнүүд... до худалдаха түсэбтэй... нэ 40 магазин, 18 ст... тонныи багтаамжатай... ригдаха. Мүн Улаан-Үд... татай дэлгүүрэй бари... дэжэ, ашаглалгада туша... һан энэ уялгаяа манай... ствын бүхы хүдэлмэр... жалтатай бэелүүлжэ, а... гаа алдарта ойе нэрэ... гөөр угтаха зорилгот... хэр Шабунин үгэеэ т...

КПСС-эй Сэлэнгын... секретарь нүхэр Пуш... хэлэхэ зуураа, аймаг... мышленна предприяти... гэрһэн жэлэй хүдэл... гүүд, саашанхи зорил... гол түлэб тогтоһон ба... гын аймагай предпри... мышленна продукци... онойнгоо түсэб болзор...

— декабриин 20-до д... ловой продукци гарга... сэб 106 процент д... ажалай бүтээсэ 5 про... шэлүүлэгдээ. Түрүү... нуудай зэргэдэ эдэл... барилгын участок. №... оролсоно. Гэхэ зуура а... томо предприяти—Гус... шахтоуправлени нилээ... оронхой. Эдэ предприя... гэ түсэб дүүргэжэ шад... поозерскын автобаза... жэлэйнгээ түсэб оройд... цент дүүргээ.

Республикын парти... эдэбхитэдэй зүблөөн... рятцелинстрой» трест... инженер нүхэр Крыл... аймагай Онохойн мод... надай бригадир нүхэр... шэд үгэ хэлэһэн байна...

Элидхэл тушаа үг... дүүрэмсээр КПСС-эй... ретарь нүхэр К. М.... түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Партийно-ажахын... зүблөөндэ хабаадагшад... кын промышленностиин... тын, хэлхээ холбооной... тинуудай, барилгын, ху... маанай болон ажалшад... далай эрилтэ хангаха з... нуудай хүдэлмэрилэг... оной социалис уялгану... лан абаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөндэ хабаадагшад забһарлалгын үедэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛ АБТАНА

Алибаа үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлжэ ябадаг, габшагай бэрхэ, эдэбхитэй хүнүүдые Коммунис партиин зэргэдэ шэлэн абаха хэрэгтэ партийна организацинууд анхаралаа ехэтэ хандуулдаг болонхой. Тиигэжэ мүнөө партиин зэргэдэ шэнэ, залуу хүсэн жагсана.

Сергей Кривогорницын Совет Армиин зэргэдэ уялгата албаяа дүүргэхээ мордохынгоо урда «Заря» колхозой гэшүүн байгаа. Албаяа дүүргэхэдээ, түрэл нютагаа бусажа, хонишон болоод хүдэлжэ байна. Энэ залуу хонишон мүнөө КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтанхай.

Хяагтын трикотаж хубсаһа оёдог фабрикада залуу үетэн олоор хүдэлдэг. Жэшээнь, Галина Ускова 1966 ондо хотынгоо дунда һургуули дүүргэмсээрээ энэ предприятида хүдэлхөөр ороһон. Мүнөө цехэй комсорг. Ажалдаа габшагай, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэнэй хани басаган Екатерина Кривцова оёдолой цехэй техническэ хиналтын таһагай шалгагша, мүн лэ энэ цехэй комсомолой организациие хүтэлбэрилнэ. Эдэ хоёр басагад, комсомолой ударидагшад партиин гэшүүндэ кандидадаар һая абтаад, КПСС-эй райкомой бюро дээрэ баталагдаа. Дунда һургуулитай уран һайханай коллективэй эдэбхитэд гэшүүн, моторист-оёдолшо Нина Дроновае нүхэдынь партиин гэшүүндэ кандидадаар ороһонтойнь дашарамдуулан, мүн лэ хани халуунаар амаршалһан байна.

Иимэ жэшээнүүд аймаг доторнай хирэ-хирэ болоод лэ үзэгдэжэ байдаг болоһониинь угаа һонирхолтой, даган баясамаар.

С. БАДМАЕВ.
КПСС-эй Хяагтын райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

КОМСОМОЛОЙ УДАРИДАГШАД ҺУ

Республикын колхоз, совхозуудай ВЛКСМ-эй комитедүүдэй секретарьнуудай гурбан үдэрэй семинар Улаан-Үдэ хотодо боложо дүүрэбэ. Тэрэ һуралсалда 100 гаран хүн хабаадаа.

Энэ семинарай хүдэлмэриие ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь М. Ф. Маханов бэгонихон үгэ хэлэлгэтэйгээр нээбэ.

Семинарай түрүүшын үдэр партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев «КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй дүнгүүд ба республикын колхоз, совхозуудай комсомолой организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» элидхэл хэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн энэ үдэр комсомолой хүтэлбэрилэгшэдэй үмэнэ КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагшын орлогшо Д. Б. Шагдуров, ВЛКСМ-эй обкомой секретарьнар М... ханов, В. Ф. Подлеснов... Гармаев, комсомолой обк... һагые даагша Т. И. ... ВОИР-эй областной сове... рүүлэгшэ Н. Н. Мальцев... үгэ хэлэһэн байна.

Семинарай хоёрдохи ү... һал олон элидхэлнүүд ба... лээсэлнүүд хэгдээ. Респ... хүдөө ажахын министр Л... сов, ВЛКСМ-эй обкомой... тарь А. Н. Яковлева, обл... дэлмэрилэгшэд Л. А. Са... А. И. Таракановская, Г... това гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Гурбадахи үдэрөө ком... Иволгын туршалга-үйл... ажахы ошожо, хүдөө... туршалтын станциин эд... лекцинүүдые шагнаһан, а... дэлмэритэйнь танилсаһан...

Т. ШАНГ...

МАЛШАДАЙ ЗАНШАЛТАҺАЙНДЭР

Шэнэ ёһоной һайндэрнүүдһээ ...гална, үг заншалта үдэрнүүд ...ала ябатан, угсаатан бүхэнэй ... Жэшээнь, буряадуудта — һур ...рбаан, мори урилдаан, сагаал... ..., түвынхидта — наадам гэхэ ...та.

Мүнөөнэй революционно гү, ... урданһаа наашаа үе дамжан ... найр зугаагай түүхэ нам... ...ан домоглохоёо һанагданагүй. ...ари сагаан һарын һайндэр — ...гаалган тухайда хэдэн үгэ, бо... ...мжо һанамжануудаа хэлэхэ ху... ...антэйб.

Сагаалган гээшэмнай хүдөө ...ахын, тодорхойлбол ажалай ...шалта һайндэр байһан түүхэ... ... Анха түрүүн хэзээ, яагаад ... болоһон тухайнь тайлбари... ...д халайб. Энэ асуудалаар эр... ...тэд-этнографууд шэнжэлгэ хэ... ..., нэгэнтэ бэшэ бэшэгдэһэн, ...гдаһан байха.

Һүүлэй үедэ энэ һайндэр хай... ... гээд үнгэргэгдэдэг болоһон ...? Зарим нютагта сагаалгантай ...рамдуулан, ехэ архидаан бо... ...г байна. Найр нааданда, ар... ... дуратай заримашуул бури... ... хүхиршэдэг. Тиимэһээ һүү... ... жэлнүүдтэ манай республи... ...н зарим нютагуудта энэ һайн... ...ые шажан мүргэлэй нүлөөнһөө, ...халгын гуримһаа һалгаха, шэ... ...р үнгэргэхые, ажал үйлэдбэ... ...й холбожо, хүмүүжүүлхы уд... ...й болгохые оролдоно.

...энтэй дашарамдуулан, ма... ... Ехэ-Нугада юун хэгдэжэ бай... ... гэжэ хуряангыгаар тогтохо ...тайб.

Совхозой партийна комитет са... ...ганиие гуримшуулха гэжэ зо... ... байгаа. Бури 1966 оной эсэстэ зарлагдаһан научно-практическа конференци энэ хэрэгтэ ехэ туһатай байһан юм. Юуб гэхэдэ, арадай һайндэрнүүдые олониитын хабаадалгатайгаар үнгэргэхэ тухай һанамжалаа һэн.

Тиин 1967 оной үбэл манай нютагта сагаалганиие малшадай заншалта һайндэр болгон, үргэнөөр тэмдэглээ һэмди. Нютагай интеллигенци — багшанар, медицинын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд һайндэртэ бэлдэлсээ, үнгэргэлсөө бэлэй. Сагаалганиие эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ мүн клубай, библиотекын, музейн хүдэлмэрилэгшэд ехэ үүргэ дүүргээ юм.

Энэ хэмжээ ябуулгада ехэ мүнгэ зөөришье хэрэгтэй бэшэ. Бүхы юумэн олониитэ эдэбхитэдэй хүсөөр хэгдэхэ ушартай. Совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад — һайндэртэ хабаадагшад хэрэгтэй болохо гоёлто, бүхы хэрэгсэл: буряад хубсаһа, һэлмэ, спортын зүйлнүүдые өөһэдөө олодог.

Һайндэрэй түрүүшын үдэрые хуушанай календаряар нэгэн шэнэдэ 12 часһаа, программын ёһоор эхилдэгбди.

Наада зугаае хүнэй дура сэдьхэл татамаар болгохын тула арадай баатар, мэргэнүүдые (тэдэ боложо наададаг хүнүүдтэйбди) томилдогбди. Клуб энээнтэй зохилдуулан гоёогдодог юм. Программамнай олон янзын байдаг: һайндэрые ёһолон нээлгэ, айлшадые угталга, мүрысөөн, урилдаан, мал ажалай түрүүшүүлдэ, айлшадта зорюулга, сагаан һарын бэлэг, һүүлдэнь ёохор, хатар, наадан.

Һайндэрые ударидагша — дарга (ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн иимэ уялга дүүргэдэг) томилогдодог. Эхилэлгын ёһололло ажахын хүтэлбэрилэгшэд, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хабаададаг.

Даргын захиралтаар мал ажалай хүдэлмэриин дүн, шэнэ жэлэй уялгануудые харуулһан плакадуудые, совхозой түрүүшүүлэй дүрэнүүдые бариһан һургуулиин шабинар талмай дээрэ гаража ерээд, талмайн нэгэ тээнь зогсодог.

— Түрүүшүүлэй автопоезд дүтэлжэ ябанал, нүхэдүүд! — тээд дарга соносхохо. Хэдэн хүнгэн машинануудта һууһан түрүү малшадай гаража ерэхэдэнь, альта ташалгаар, хүгжэмөөр угтадаг. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн эндэ хуряангы үгэ хэлээд, ажалай дүнгүүдые соносхохо, мүрысөөндэ илагшадые нэрлэхэ. Эрхимэй эрхимүүдтэ «ажалай чемпионой» нэрэ зэргэ олгогдожо, улаан лентэ зүүлгэгдэхэ.

— «Айлшад дүтэлжэ ябана!» — тээд дарга тэрэ үеэр соносхохо юм.

Тиигэһээр байтар «Байгал үбгэн баабай», «Ангара», «Енисей», «Аламжа-мэргэн», «Абай-Гэсэр», ородой гурбан баатар: Алеша Попович, Илья Муромец, Никита Добрынич гэгшэд хазаар моридоор морилжо ерэхэ. Эдэнэр бултадаа тусхай хубсаһатай, баг үмдэһэн, нюураа будаһан, зэбсэг мэсэнүүдтэй. Буряад, ород арадуудай эдэ баатарнууд харын хүсэн — могойтой (лодырьнууд, хулгайшад, хаарташад, хулиганууд болон бусадтай) тэмсэхэ юм. Баатарнууд энэ тэмсэлдэ дайсанаа даража, даагаяа һүүлдэн, дархан солоёо дуудуулха. Эдэ үзэгдэлнүүд наада табиһан мэтээр, яһала һонирхолтой үнгэрдэг.

Тиигэһэнэй һүүлээр мори урилдаан, һур харбаан, һээр шаалган, шагайша наадалган болодог.

Мори урилдаан — үни холоһоо заншаһан, буряад арадай һонирхолтой мүрысөөнүүдэй нэгэн. Гараһан мориной солю дуудалга хүн зоной анхарал ехээр татадаг. Энэнь гурбан бүлэгһөө бүридэнэ: 1-дэхинь айладхал, 2-дохинь — гүйгөөшые харуулалга, 3-дахинь — мориной соло дуудалга. Соло дуудалгын ёһололые буурал үбгэн «Байгал» гүйсэдхэдэг гуримтай. Жэшээнь, иигээд лэ соло дуудажа эхилдэг (эндэ 3-дахи бүлэгһөө нэгэ хэһэг үгтөө).

Ургалан харахада
Унаган шэнги түгэсхэлэн,
Хазаарлан харахада,
Хангалын шэнги түгэсхэлэн,
Эмээллэн харахада
Эмнигын шэнги түгэсхэлэн,
Хүмэлдэргэлэн харахада
Хүлэгын шэнги түгэсхэлэн,
Ходорголон харахада
Хонгорын шэнги түгэсхэлэн.
Дүрбэн хара турганаасаа
Тооһо татан ерэгшэ,
Дүрбэн түбиин газарые
Добтолон ерэгшэ,
Дүшэн сагаан шүдэнүүдһээ
Дүлэ татан ерэгшэ,
Дүшэн модоной газарые
Дүтэ болгон ерэгшэ,
Опой дээрээс
Одо татан ерэгшэ,
Огторгойн одо мэтэ
Гэрэл татан ерэгшэ,
Майхай дээрээс
Мана татан ерэгшэ,
Манан-үүлэн мэтэ
Эбхэрэн ерэгшэ —
Мойл хара нюдэтэй
Монсогор сагаан шүдэтэй,
Хажа мүнгэн хабиргатай,
Хадхамал мүнгэн соёотой.
Заан бүхэ бэетэй, —
Загаһа сайхан нюргатай,
Аргамаг сайхан бэетэй,
Арсалан баатар шэнжэтэй,
Амитан бүгэдын дурасхал
Аргамал гүүнэй унаган,
Хүн бүгэдын дурасхал
Хүлэг гүүнэй унаган,
Мүнхэ соло
Мүнгэн жолоо,
Алдар соло
Алтан жолоо үргэн
Түгэсхэлэн
Айладханам!

Иигэжэ аялгалан дуулахадань, ирагуу гоё байдаг. Сонгоолнуудай дуудадаг соло иимэ. Бэшэ тээгүүр ондоошье байжа болоо.

Урилдаа, барилдаан мэтын бүхы мүрысөөнүүдэй дүүрэхэдэнь, дүн гаргагдажа, илагшад шан абадаг, магтаал шагнадаг юм.

Һүүлээрнь клуб соо сагаан эдеэнэй — малай ашаг шэмын ехэ выставкэ нээгдээд, мүн лэ гоёор, буряад ёһоор үнгэрдэг. Эдэ бүгэдые дэлгэрэнгыгээр зураглан бэшэбэл, ехэ ута болохо. Тиигээдшье манайда үнгэргэгдэдэг сагаалган тухай «Буряад үнэн» газетэ яһала тодорхойгоор бэшэһэн байха.

Тобшоор хэлэбэл, сагаалганиие малшадай, ажалшадай һайндэр гэжэ тэмдэглэдэг болонхойбди. Энэмнай түхэл маягаараа, үндэһэн буряад удхаараа мүнөө сагай, ажал үйлэдбэритэй холбоотой байна. Тиин манай совхозой партийна комитет ба дирекци ниитын болон соёлой эмхинүүдтэй хамта энэ һайндэрые шэнэ гуримтайгаар үнгэргэдэг болоо гэжэ тэмдэглээ. Хүнүүдэй сагаан һарын хуралда ошолго, олоороо архидалга харагдахаа байса усоорөө.

Дурсагдагша һайндэрэй саашадаа бүхы талаараа бури һонирхолтой, һайн болохонь дамжаггүй. Тиимэ болгохын тула колхоз, совхозуудай партийна комитедүүд, бусад эмхинүүд соёлой зургаануудтай хамта энэ хэрэгые гартаа абаха ёһотой гээд һанагдана. Сагаалганиие манайхидал адляар үнгэргэгты, маниие һажаагты гэжэ дэнэгүй. Нютаг нютагайнгаа аргыболомжо, ёһо заншалые хараадаа абажа, өөһэдөө таарамаар үнгэргэхэдэ болохо юм бэзэ.

Энээниие ямаршуугаар үнгэрөөһаа һайн бэ гэһэн һанамжа, зүбшэлнүүдые эрдэмтэд-этнографуудай оруулаа һаань, һайн бэлэй. Тиигэһэнэй һүүлээрнь эрдэмтэд, партийна болон соёлой хүдэлмэрилэгшэд сугларжа хөөрэлдэхэ, зохисотой гуримшье зохёожо болохо һэн бэзэбди. Үрөөл, магтаалай уран хурса үгэтэй шүлэг зохёохо хэрэгтэ — поэдүүд, мориной соло, һур харбаанай барлалга дуулаха хүгжэм зохёохо хэрэгтэ хүгжэмшэд, композиторнууд хабаадалсаха, хубитаяа оруулалсаха бэзэ.

Эдэ бүгэдые партийна органуудай, эрдэмтэдэй хамтаараа шиидхэхээр саг болоо гээд һанагдана.

Э. РАНЖУРОВ.
Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой парткомой секретарь.

ЖЭЛ СОО — 186.823 ТОННО

Репортаж

Урал һабан үдэр, һүнигүй ...гээр хүсэлжэ, арад зоной ...ын зүйлнүүдые элбэг дэлбэ... гаргадаг мантан томо ком...ууд Улаан-Үдэдэмнай үсөөн ... Тэдэнэй нэгэн республикы... түбэй тээрмэ — мелькомбинат ...о.

...1935 оной халуун наранда ...шэжэ, Буряад ороной хада...ууд дээгүүр халюурһан урга... тарян хуряагдажа байба. Тэ...эй эрхим дээжэнь улаан ашаа... хамбыгаар анха түрүүшынхеэ ...-Үдын мелькомбинат эль...дэжэ эхилээ һэн. Тэрэл саг... эхитэй юмэл даа. Үдэ голой ... баеэдэ оршодог мелькомбина... асари ехэ ажалай намтар.

... жэлнүүдэй ошохо тума энэ ...тан тээрмэ шэнэ түхеэрэлгэ...үдээр зэбсэгжүүлэгдэжэ бай...

Комбинадай гол үүдэн. Эндэ ... хаанаһаа ерэһэн автомашинанууд ороходо, гараха ээлжээгээ ...лэн хаалгална. Тэдэнэр баран... томохон амбаарай үбэртэ ...гаа таһалангүй зогсожо, тран...ёроор ерэһэн дүүрэн тэгшын ... сагаан мэшээгүүдээр хоор... обойлгоод лэ хүндөөр зүдхэн ...алнад. Гадна эндэхи түмэр ... дээгүүр тарян талхаар ашаа...һан томо тэгшын «товарнягуудые» бензо-мотортой багахан дрезинэ холын замуудай эхин дээрэ эблүүлэн өөдэ һөөргөө жороолно.

Комбинадай тээрмын цех соо эндэхи начальнигай орлогшо Мира Петровна Ананьеватай уулзабди.

— Манай цех комбинадай үйлэдбэриин гол газар гээшэ, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Эндэ нэгэдэхи, хоёрдохи болон дээдэ сортын гурил татагдахаһаа гадна, манна крупа гаргагдадаг. 12—12 гурбан халаанда ажалланабди. Тиихэдээ халаан соо 59 тонно гэхэ гү, али 840 мэшээг гурил татагдадаг байна, — гэжэ Мира Петровна хөөрөө һэн.

Цехэй вальцева станогуудай зал. Эндэ тодхогдоһон арбан дүрбэн станок нэгэ жэгдэ эршэмтэйгээр хүнхинэлдэжэ, бүхы байрые зэдэлгэһэн шэнги. Уһарынь хадаа комбинадай элеваторта һайнаар хатаагдаһан, сэбэрлэгдэһэн орооһон эндэ орожо татагдадаг байба. Элеваторһаа вальцева станогууд хүрэтэрхи зайда татагдаһан суранзан дабалтануудые гарахадаа, орооһо тарян түмэрэй топ жэжэ өөдэһэнүүдһээ арилгагдадаг.

Улаан-Үдын мелькомбинадта гансашье манай республикын бэшэ, мүн Оренбургын, Казахстанай, Омско областиин, Алас-Дурна зүтэй хадалангуудһаа хуряагдаһан орооһо тарян асарагдана. Тиигэжэ 1968 ондо эндэ хамта дээрээ 184600 тонно орооһо тарян, комбинированнэ тэжээл татагдаха байгаа һаа, 186.823 тонно татагдаа һэн.

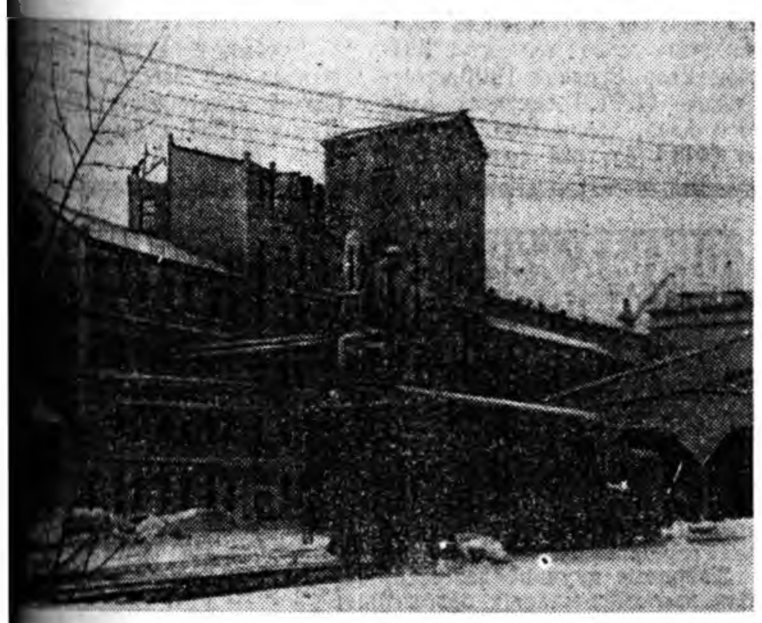
— Манда татагдаһан гурил мүн хилын саанашье, аха дүү оронуудта эльгээгдэдэг гээшэ. Жэшээлхэдэ, Монголой Арадай, Вьетнамай Демократическа Республиканууддта нёдондо ехэ хэмжээнэй гурил эльгээгдээ һэн, — гэжэ комбинадай директор Сергей Прокопьевич Разницын хөөрөө һэн.

Мелькомбинат гансахан Улаан-Үдын ажалшадые һара соо хангахын тулада 2500 тонно талха татажа гаргадаг байна. Гадна хурабшаадха талха ашаһан Буркоопсоюзай автомашинануудай республикын аймагуудта ошожо ябахыень харадаг байхат. Тэдэтнай Улаан-Үдын мелькомбинадһаа ябаһан байха.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: мелькомбинат. Гурил эндэ забдагүй мэшээглэгдээд, конвейерээр саашална.

Авторай фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ПОЛЬШЫН ХҮНДЭ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН АМЖАЛТА

ВАРШАВА. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, Польшын суднанууд, машина болон түхеэрэлгэнүүд, бусад хэрэгсэлнүүдые хилын саана худалдалга 1968 ондо 17,6 процентээр нэмээ. Польшо загаһа олзоборилхо суднануудые хари гүрэнүүдтэ худалдалгаар 1968 ондо дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури, харин юрэнхыдөө суднануудые худалдалгаар 7-дохи һуури эзэлбэ.

1969 ондо хүндэ промышленностиин хэрэгсэлнүүдые гадаадын гүрэнүүдтэ худалдалгын хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 8 процентээр нэмэхэ. Суднануудые, капитальна барилга хэхэ түхеэрэлгэнүүдые гадаадада худалдалгын хэмжээнэй түргэн ургалтын онсо шэнжэнь болоно.

15 МЯНГАДАХИ СУДНА

БЕРЛИН. ГДР-эй «Вильгельм Флорин» гэжэ судна арадай засагай жэлнүүдтэ Ростокско портдо ороһон 15 мянгадахи судна болоно.

Дүн хамта 1 миллион шахуу тонно ашаа абаха хүсэтэй 162 судна Германиин Демократическа Республикын туг доро, бүмбэрсэг дэлхэйн далайнуудай 14 замаар тамарна. Жэлэй туршада 7 миллион тонно ашаа зөөхэ юм.

ГДР-эй транспорт хүгжөөхэ түсэб 1970 ондо Далайн флодой ашаа зөөлгын хэмжээе 1,2 тонноодо хүргэхөөр хараалба.

Республикын худалдаа наймаа хүгжөөхэ гол нүхэсэлынь судна бүтээдэг промышленность болоно. Энэнь дэлхэй дээрэ эрхим тоотой суднануудые бүтээдэг юм.

Румыниин эдеэ хоол бэлдэгшэдэй амжалта

БУХАРЕСТ. Бузеудахи саахарай завод хүсэд ашаглагдажа эхилбэ. Энэ предприяти сүүдхэ соо 3 мянган тонно саахарай свёкло шанаржуулдаг болохонь.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада Румынида хилээмэнэй 16 завод, һүнэй 9 завод, 6 томо тээрмэ, шэнэ холодильнигууд, колбаса, сыр, саахар, консервэ, пивэ үйлэдбэрилхэ заводууд баригдаа. Республикын эдеэ хоолой промышленностиин продукциие хари гүрэнүүдтэ худалдалгын хэмжээн бусад һалбаринуудай дунда хоёрдохи һуури эзэлнэ.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООН

БЕЛГРАД. СССР-эй Наукануудай академиин, СФРЮ-гэй шэнжэлэлгые залан тодорхойлхо союзна соведэй хоорондо эрдэм наукын талаар 1969 ондо харилсаха түсэбтэ эндэ гар табигдаа. Югославида, мүн Советскэ Союзда зарлагдадаг научна конференцинүүд ба зүблөөнүүдтэ югослав, совет эрдэмтэдэй хабаадаха, шэнэ түйлалтанууд тухай харилсан дуулгалсаха, хоёр талые һонирхуулдаг эрдэм наукын асуудалнуудаар сугтаа хүдэлмэрилхэ гэжэ түсэб дотор хараалагдаа.

9 дахин нэмээ

ГАВАНА. Кубын Ориенте провинцида шэнэ больница нээгдэбэ. Кангре тосхондо шэнэ поликлиникэ мүн лэ ашаглалгада оруулагдаа.

Орон дотороо элүүрые хамгаалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна.

Арадай засагай тогтоһоор орондоорнь 180 больница баригдаа. Латин Америкэдэхи эгээн томо, Ленинэй нэрэмжэтэ эмшэлгын түб Ольгин хотодо СССР-эй туһаламжаар эмхидхэгдэбэ. Энэнь совет түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

Кубада 7 мянга үлүүтэй врач, фельдшер, медсестра бэлдэгдээ.

Һүүлэй арбан жэлэй турша соо бэеын элүүрые хамгаалгада мүнгэ һомолого 9 дахин нэмээ.

ШЭНЭ АВТОМАГИСТРАЛЬ

БЕЛГРАД. Македониин ниислэл Скопьеһоо Грециин хилэ хүрэтэр 255 километр ута автомагистраль Югославида баригдажа эхилээ. Энэнь Македониин баруун-урдахи үзэсхэлэн гоё районуудай хадын ташалангуудаар татагдажа, Охриджска ба Преспанска нуурнуудые холбохонь.

ТОМО КОМБИНАТ

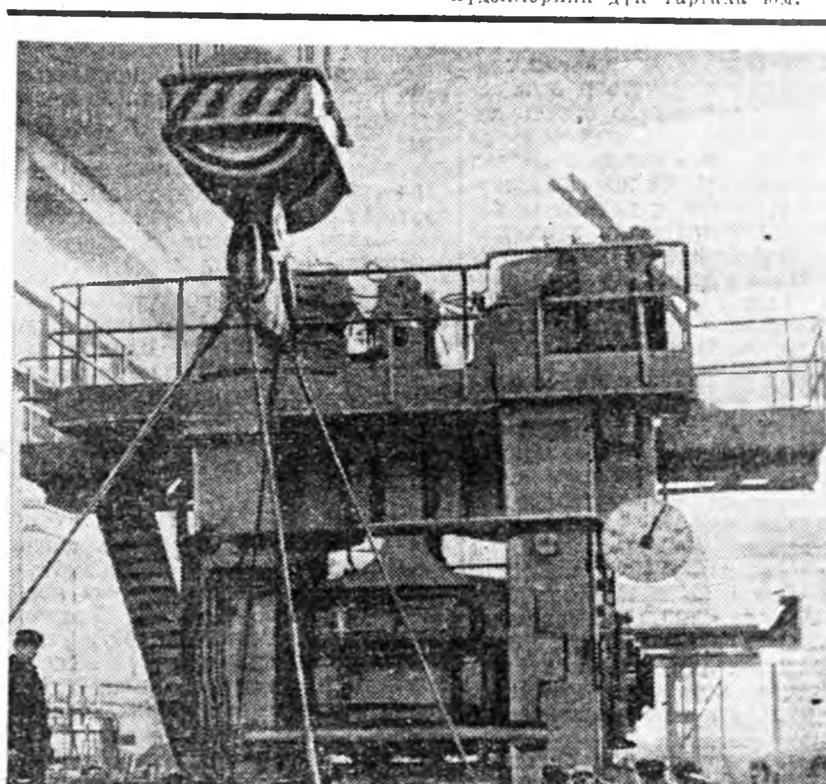
ПРАГА. Чехословакида гутал оёжо гаргадаг «Свит» гэжэ гүрэнэй предприяти байгша ондо 75 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхэнь.

Энэ завод мүнөө Бельги, Австри, Греци, Турциин хамтадаа гаргадагай шэнээн тоотой гуталнуудые оёдог томо комбинат болотороо ургаа. Социализм байгуулгын жэлнүүдтэ орон дотор шэнэ цехүүд баригдажа, үйлэдбэриин шэнэ лининүүд ашаглалгада үгтэһэн, шэнжэлгэ хэдэг лабораторинууд эмхидхэгдэһэн байна. Ажалайнь бүтээсэ эрид дээшэлээ. Готвальдын комбинадай «Свит» гэһэн тэмдэгтэй гутал дэлхэйн дэлгүүр дээрэ мэдээжэ болоһоор үнинэй. Готвальдын гуталшад өөрынгөө продукциие дэлхэйн 86 орондо худалдана.

Брнодо үнгэргэгдэхэ үргэн хэрэглэлэй эд товарай хабарай яармаг дээрэ эдэнэр олон жэлэйнгээ хүдэлмэриин дүн гаргаха юм.

БАЛКАНДАХИ АНХА ТҮРҮҮШЫН

СОФИ. (ТАСС). Каварнадахи далайн портые Плевен хототой холбохо 340 километр ута нефтепровод Балканда анха түрүүшынхеэ Болгарида татагдахань.

Венгриин Арадай Республика Советскэ Союз хоёрой хоорондо алюмини үйлэдбэрилхэ талаар хэлсээн баталагданхай. Тэрэнэй үндэһөөр алюминиин прокат абаха технологическа түхеэрэлгэнүүдые СССР аха дүү Венгридэ үгэдэг юм. Секешфехервардахи алюминиин комбинадай үйлэдбэри дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һүүлэй жэлнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдана. Энэ комбинадта шэнэ прокатна стан тодхогдохо юм. Тэрэнь ажалай бүтээсэ хэды дахин дээшэлүүлхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай прокатна цех соо хабсаргалгын хүдэлмэри хэгдэнэ.

МТИ—ТАСС-ай фото.

«ХЭЭРЫН НҮХЭНЭЙ НЮУСА»

I.

...хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ...лтэй болоһон, багшын эр... кандидат Б-Д. Батоев ха... үхибүүдэй абари зан, хү... ...лгэ, һургуулиин һурал... байдал тон һайн мэдэхэ ... «Хээрын нүхэнэй нюу... гэһэн энэ номоо үхибүүдтэ ...улжа бэшэһэнинь гайхал... ...шэ байна.

...нгала 5-дахи классһаа ... класс хүрэтэр һурадаг ...үүд энэ зохёолой герой... — Баатар Дугар хоёртой ...ханнууд, һонирхолтой юу... ...одэржэ ябадаг улад ха юм ... Тус зохёолтой манай Доодо...гын үхибүүд классһаа га... уншажа танилсаһан байна. ...дээ ехэл һонирхоо. Энэ ...лые уншажа байхадаа ... саашаа юун бологшо ааб ... хүлеэжэ ядан байха юм. ... байһан багшынгаа: ...дэрэймнай уншалга хү... хожом уншахабди, — гэхэ... — үшөө саашань уншаял ... — гэжэ гүйдаг байгаа.

Үхибүүдһээ гадна, ехэшүүл... энэ номые һонирхожо уншаха аабза гэжэ һанамаар. Юундэб гэхэдэ, тэрээн дотор хүмүүжүүлгын ехэхэн удха шанартай асуудалнуудта харюу оложо болоно. Мүн үхибүүдшье орон нютагаа һайнаар шэнжэлһэйб гэһэн бодолтой болохо байна. Мүн зохёолой герой Баатартал адли тэдэ хараһан юумэнһээ айхагүй, зүрхэтэй байха дуратай болохо. Бурхан шажанда һүзэгтэй нагаса эжынгээ үгөөр ябадаг Дугарые үхибүүд наада харана. Үхибүүд шарыншье, харыншье мүргэл — хооһон, хуурмаг юумэн гэжэ һайн мэдэхэ болоно. Тиимэһээ тэдэ лама, бөөнэртэ шүтэжэ ябахагүй ха гэжэ лаб мэдэхээр байна.

Зохёолой үгэшье үхибүүдэй үгөөр тэдээндэ тааруулжа, ехэ уран гоёор, ойлгосотойгоор бэшэгдэһэн.

Манай буряад уран зохёолшод үхибүүдтэ зорюулжа, иимэ һонирхолтой зохёолнуудые саашадаа олоор бэшэхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Ц. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВА,
багша.

II.

Бабу-Доржо Батоевой «Хээрын нүхэнэй нюуса» гэһэн ном һургуулиин хүүгэдтэ тусгаар зорюулагданхай. Эндэ би олон тоото уншагшадай нэгэн байһан тула, Бабу-Доржо Батоевой шэнэ ном тухай өөрынгөө һанамжые хэлэхэеэ хүсэнэб.

Тус номые уншахада түбхын түрүүн ажабайдалай үргэн замда урагшаа дүүлижэ ябаа совет эдиршүүд нюдэндэ үзэгдэхэ юм. Тус номой гол удхань гэхэдэ, хүдөөгэй малша буряадуудай хүүгэд Дугар Баатар хоёр нютагайнгаа хадада һонирхолтой нэгэ нүхэ мэдээд, гэртэхиндээ хэлэнгүй, тэдэнһээ хоргодожо ябаад, хээрын тэрэ нүхэндэ ерэнэд. Эдэ хоёр хүбүүд 6—7-дохи класста һурадаг. Зүгөөр Дугар Баатар хоёр аймхай айран бэшэ, харин зоригтой хүбүүд байшоо. Хээрын нүхые нютагайнь зон элдэбээр хэлсэдэг байһан. Урдань хада энэ нүхэнһөө Агын дасанай нэгэ лама шабар абажа, Түгэд руу зөөдэг байһан байгаа. Тэрэ лама нэгэтэ шабар абажа байтараа, нүхэртөө сохюулаад, шабар руугаа хаюулшаһан, удаань тэрэ нүхэн соогоо үхэшэһэн юм ха гээд хүгшэд, үбгэд хөөрэлдэдэг заншалтай. Тиигээд ламын һүнэһэн нүхэн соо үлэнхэй. «Эзэтэй» нүхэн гээд лэ зоной дунда алдаршаа. «Эзэтэй» нүхэнһөө айнгүйгөөр ехэтэ һонирхоһон дээрэһээ Дугар, Баатар хүбүүд хээрын нүхэндэ орожо, барилгада хэрэгтэй избёосхо, мрамор, элдэб үнгэтэй шабар гэхэ мэтын байһые оложорхино.

Эдэ хоёрой дүрэ зурагые автор яһала тобойтор гаргажа шадаа. Эндэ хүүгэдэй психологическа тала ехэ зохидоор харуулагдаа. Хүүгэд гээшэмнай аха нүхэдэйнгөө һургаал заабариие даган дууряажа ябадаг зон ха юм даа. Гол геройнуудай нэгэн Дугарые хараад үзэе. Энээхэн хүбүүн мухар һүзэгтэ диилдэхээ һанана. Хээрэ хоюулан эдеэлхэ гэжэ һуухадаа, Дугарынь нагаса эжынгээ заабари заншалаар «орон дэлхэйдэ» юумэ үргэжэ, эдеэнэйнгээ дээжые зүг бүхэндэ сасаха юм. Хүгшэдэйнгөө заадаг энэ номнолһоо боложо, Дугар хүбүүн аймхайгаар харуулагдана.

ШЭНЭ НОМ

Харин Баатарынь тад ондоо Дугарайнгаа элдэб нүгэл буян хэлэхэдэ, тэрэ бүришье тооногүй, зоригтойгоор нүхэ шэнжэлхые һэдэнэ. Тэрэ хоёр геройнуудые зэргэсүүлэн хараад байхадаа, һургуулиин хүүгэдэй дунда атеистическэ хүдэлмэри үшөөл һайнаар ябуулха шухала байна гэһэн бодол түрэнэ.

Сэхынь хэлэхэдэ, туужынгаа гол геройнууд Дугар Баатар хоёр дээрэ уран зохёолшо мүнөө сагай һургуулиин хүүгэдэй ухаан бодолые, эрмэлзэлые ехэ зохидоор харуулжа шадаа.

Тус туужые уран зураашэ Д. Дамбаев шэмэглээ. Тэрэ өөрынгөө үүргые бэелүүлжэ шадаа. Туужа дотор буряад маягтай хүбүүдүүд зохидхоноор зураатай.

Иигээд лэ буряадаймнай хүүгэдэй номой дунда «Хээрын нүхэнэй нюуса» гэһэн шэнэ туужа бодото һуурияа эзэлжэ, олон тоото эдир уншагшадые һонирхуулан баясуулханъ гээшэ.

В. ЧИМИТОВ,
студент.

ЭНЭРХЫ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭД

Энэ зураг дээрэ Бабушкин хотын үхибүүдэй таһагай инспектор Надежда Ивановна Пожарская болон тус таһагай Соведэй түрүүлэгшэ Анна Ивановна Каплун гэгшэдые харанат. Эдэ нүхэднай түрэлхидэй, эдэбхитэдэй туһаламжаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ талаар тон ашатай, ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг.

Үхибүүдэй таһаг. Энэ хадаа юрэ бусын клуб гээшэ. Юуб гэхэдэ, эндэ хүгжэмэй инструментнүүд, шатар, даам болон телевизор хүрэгэрөө бии. Гадна үхибүүдэй таһаг өөрын библиотекэтэй юм. Эндэ хүгжэмэй, уран уншалгын, фотодо дуратайшуулай болон уран зурагай кружогууд эмхидхэгдэнхэй.

Бабушкин хотын үхибүүдэй таһагай хүтэлбэрилэгшэд хүмүүжүүлһэн үхибүүдэйнгээ саашадаа һуралсаха, ажаллаха замдань туһалдаг. Жэшээлхэдэ, Бабушкин, Улаан-Үдэ хотонуудай барилганууд дээрэ ажалладаг залуушуултай бэшэгүүдые абалсажа байдаг юм.

Ф. СОРОКИН.

«ЖЭЛЭЙ ДҮРБЭН САГ»

НОМОЙ ТАГ

Буряадай номой хэблэл И. С. Котовой бэшэһэн Буряад орондо жэлэй дүрбэн сагта үзэгдэдэг байгаалиин шэнжые харуулһан календариин хоёрдохи соёолбори хэблэн гаргаба.

Иннокентий Сергеевич Котов эдир залуу наһанһаа хойшо республикынгаа байгаалиие шэнжэлхэ талаар эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилһэн, дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэн юм. Олон жэлдэ хэһэн шэнжэлхы хүдэлмэриингөө үрэ дүнгөөр, агрометеоролог тус календарь зохёон бэшэһэн байна. Автор хадаа манай эндэ жэлэй дүрбэн сагта үзэгдэдэг уларилай шэнжэ, республикынгаа газар дайда дээрэ ургадаг, амидардаг ургамалай ба амитадай аймаг тухай тодорхойгоор бэшэнэ.

Календарь хадаа манай эндэхи байгаалиин байдалые сагай уларилда тааруулан, арадай ажахыда, илангаяа хүдөө жахыда, агнуури болон загаһа барилгада хэрэглэхэ заабари тодорхойгоор үгэнэ.

Фенологи гээшэ байгаалиие ашаглан шэнжэлэгшэ олон түмэн эдэбхитэдтээ хэзээ бүхэндэ түшэглэнэ. Тиимэһээ арад зоной хэдэн зуун жэлэй шэнжэлгын дүн дүршэлдэ үндэһэлһэн эгээн демократическа эрдэм наука болоно. Тэрэ хадаа һурагшадта байгаалиие нарин нягтаар сахин хамгаалха бодото дүршэл болгон һургахаһаа гадна, тэдэниие түрэл хизаартаа дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хүсэтэ зэбсэг болоно гэжэ автор бэшэнэ.

Календарь болбол хизаар оронойнгоо байгаалиие сахин хамгаалха, шэнжэлэн шудалха ябадалда туһалха зорилго табина. Энэ ном агрономуудта, һурагшад болон багшанарта, аяншалагша туристнарта, байгаалиие шэнжэлхэ дуратанда зорюулагдана.

Н. ЦЫБЕНОВ.

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНҺӨӨ ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

КПЧ-гэй ТООСООТО ҺУНГУУЛИИН СУГЛААНУУД ТУШАА

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин коммунис партиин эхин организацинуудта тоосоото һунгуулиин суглаанууд эхилбэ. Партийна документнүүдые, хамагай түрүүн КПЧ-гэй ЦК-гай ноябриин пленумэй резолюцинуудые тодорхойлго, тэдэ суглаануудай гол удхань болохо ёһотой гэжэ «Руде право» гэжэ газетэ бэшэнэ. Партийна организацинуудые, тэдэнэй гэшүүдые эдэбхитэй болгохо хэрэгтэ коммунистнууд анхаралаа хандуулха, партийна хүдэлмэридэхи ба үйлэдбэридэхи дутагдалнуудые шэнжэлэн элирүүлхэ, тэдэниие зайсуулха арга зам бэдэржэ олохо ёһотой гээд газетэ заана. Партиингаа ажаллаха шадалыень дээшэлүүлхэ, КПЧ-гэй саашанхи нягтарал туйлаха ябадалда, парти доторой демократиин хүгжэлгэдэ партиин хүтэлбэрилхы үүргэ ба ушар ёһо мэдэнги журам бэхижүүлгэдэ партийна суглаанууд туһалха зэргэтэй.

КПЧ-гэй ЦК-гай һүүлэй үеын пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэтэй холбоотой асуудалнууд тоосоото һунгуулиин партийна суглаануудай гол анхаралда табигдана. «Мүнөө үеын асуудалнууд тушаа. Ноябриин резолюци — тон шухала удха шанартай документ» гэһэн гаршагтайгаар «Руде право» гэжэ газетэ февралиин 8-да уншагшадай бэшэгүүдэй суглуулбари толилбо. КПЧ-гэй ЦК-гэй ноябриин ба декабриин пленумүүдэй шиидхэбэринүүд политическэ ажал ябуулгын үндэһэ һуури болохо ёһотой гээд уншагшад бэшэнэд. Хэблэл, радио ба телевидени тушаа шүүмжэлэл тэрэ бэшэгүүд дотор хэгдэһэн байна. Хэблэл, радио ба телевидени «тэдэ документнүүдые хүсэд һайнаар дэмжээгүй. Һүүлэй пленумүүдэй тогтоолнуудые хүсэд һайнаар тайлбарилан ойлгуулаагүй, тиимэһээ олон хүн зон тэдэ документнүүдые мэдэхэшьегүй» гээд бэшэгүүд дотор хэлэгдэнэ. Тэдэ тогтоолнуудта дахинаа бусажа ошохо, удхыень хүн зондо тайлбарилан ойлгуулха, тэдэн тушаа тайлбарилга ба статьянуудые толилхо хэрэгтэй гээд уншагшад һайшаан дурадхана.

Эзэмдэһэн газар дээрэнь буһалгаан болоно

БЕЙРУТ. (ТАСС). Эзэмдэһэн араб газар дайдада Израилиин засагаархидай хэжэ байгаа мүрдэлгэ, хюдалгада эсэргүү буруушаалтын хүдэлөөн улам ехэдэжэ байна. Ливанһаа абтаһан мэдээнэй ёһоор, Израилиин эзэмдэһэн Иерусалим городой зүүн хубидахи байдал улам шахардуу шанга болобо. Городой араб хүн зонтой хубидань, тусгаарлабал, тэндэхи промышленна бүхы предприятинууд ба компанинуудта Израилиин хуули ёһонуудые баагаар хэрэглэхэ гэһэн шиидхэбэри эзэмдэлгын засагаархидһаа гаргаһан байна. Тиигэжэ Иорданиин энэ томо городой статус хубилгажа болохогүй гэһэн ООН-ой Аюулгүйн Соведэй ба Генеральна Ассамблейн резолюциие эбдэһэн байха юм.

Израилиин засагаархидай дураар зоргоной аашада Иерусалимай араб хүн зон жагсаал ба забастовконуудые хэжэ харюусаба. Эзэмдэгдэһэн газар нютагуудта ажаһуугша ниитын элитэ ехэ эжал ябуулагшад, врачнууд, инженернүүд, адвокадууд хуули буса аашануудые буруушаажа, ООН-ой Генеральна секретариин нэрэ дээрэ бэшэг ябуулбад.

Туйлай ехэ эсэргүүсэлгэ, буруушаалгаһаа һанаагаа зобоһон Израилиин правительство түрүүшынгээ түсэб һанаашалгаһаа арсаха болоһон байба. Шэнэ хуулиява хүсэндэнь оруулха болзорые гурбан һараар гэхэ гү, али энэ жэлэй май һара болотор хойшолуулха гэһэн захиралта юстициин министерство гаргаба.

Висконсинска университедтэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Висконсинска университедтэ үндэһэ яһанай доромжолго ехээр гарадагые буруушаалгын тэмдэг болгожо, студентнүүдэй жагсаал хоёр үдэр соо үргэлжэлбэ. 500 негр студентые университедтэ абахэ, хара шарайтай студентнүүдэй хэрэг эрхилхэ «координаторай» тушаал бии болгохо эрилтэ залуушуул табиба. Энэ жагсаал дарахын тулада дуудагдаһан полици хэдэн хүнүүдые арестовалба.

Америкын эскадрын ерэлгэдэ эсэргүү тэмсэл

СТАМБУЛ. ТАСС-ай корреспондент Н. Кудрявцев мэдээсэнэ: США-гай 6-дахи флодой корабльнуудай эскадра Стамбулда ерэбэ.

Америкын сэрэгэй корабльнуудай эскадра Турциин портнуудта ерэбэ. Корабльнуудай ерэлгыень буруушааһан эрид шангa жагсаал урданшье болодог байгаа. Мүнөө студентнүүдэй хори гаран эмхинүүд тэдэ корабльнуудай Босфор хүрэхэһөөнь бүри урид буруушаалаа мэдүүлһэн байнад. Тэрэ мэдүүлгыень профсоюзна олон эмхинүүд дэмжэбэ.

Буруушаалгын мэдүүлгые Турциин хүдэлмэришэдэй парти ба нэгэдэлэй парти толилжо, корабльнуудай ерэлгэ Турциин арад зониие доромжолһон ябадал гэшэ гэжэ мэдүүлһэн байнад.

СЕНАТОРНУУД БА КОНГРЕССМЕН[УУДАЙ] ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай конгрессэй 12 сенаторнууд, түлөөлэгшэдэй палатын 38 гэшүүд хамтын мэдүүлгэ хэбэ. Ядерна зэбсэгэй тараха ябадал болюулха тухай договорые түргэнөөр баталха, стратегическэ зэбсэг үйлэдбэрилгые хизаарлаха ба запасуудыень хорооха тухай Советскэ Союз США хоёрой хоорондо хэлсээ эхилхэ гэжэ тэрэ мэдүүлгэ дотороо сенадые уряалбад.

Зэбсэгжэлгэдэ гарадаг США-гай гаргаша уласхоорондын шахардуу шанга байдал зөөлэрүүлхы[...] роохо гэһэн уряа тэрэ м[...] торынь хэгдэнхэй.

Ороной хамгаалгада хэ[...] жээнһээ һураггүй үлүү [...] гаша США-да хэгдэнэ гэ[...] дотор хэлэгдэнэ. Конгре[...] мэдүүлгын ёһоор, сэрэгэй [...] шаһаа боложо хүн зоной [...] рэглэмжэ хангаха ябада[...] мартагдаа.

Тэрэ мэдүүлгэдэ гарну[...] шадай дунда сенаторнууд [...] Макговерн, конгрессмен [...] Кэстен-Мейер гэгшэд оро[...]

Демократуудай сена[...] дагша Мэнофилд, сенато[...] (НЬЮ-ЙОРК штатһаа [...] нец) США-гай сэрэгэй бю[...] роохо хэрэгтэй гээд [...] пресс агентствын корре[...] хөөрэлдэхэ зуураа мэдүү[...]

ЯПОНОЙ ШАХТЁРНУУДАЙ ЭРИЛТЭНҮҮД

ТОКИО. (ТАСС). Шүлүү нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай бүхэяпоной федерациин (ТАНРО) ээлжээтэбэшэ 57-дохи съезд Японой ниислэл хотодо нээгдэлэй.

Японой шахтернуудай 50 мянга гаран отрядай түлөөлэгшэдэй съездын хэлсэхэ зүйл гэбэл — ажабайдалаа һайжаруулхын түлөө, ажалыень улам хүшэр хүндэ болгохо ба капиталис үйлэдбэриие бэшэшье аргаар «рациональна» болгохо гэдэг эрмэлзэлгэдэ эсэргүү хабарай тэмсэлэй программын проект зүбшэн баталха асуудал болоно.

Шүлүү нүүрһэнэй промышленностиие гүрэнэй мэдэлдэ абаха гэһэн эрилтэ дэмжэжэ, шахтернуудай тэмсэл үргэнөөр эмхидхэхэ гэжэ тэрэ проектын программа дотор хараалагдана.

Эд бараанай үнэ сэнгэй улам дээшэлжэ байһантай дашарамдуулан, газар доро ба дээрэшье ажалладаг хүдэлмэришэдэй салин хүлһыень горитойгоор нэмээхэ, хадын хүдэлмэридэхи аюулгүйе сахилгада шахтануудай эзэдэй хайша хэрэгээр хандадагыень болюулха гэбэ.

Бомбейдэхи х[...] этэгээдүүдэй [...]

ДЕЛИ. (ТАСС-ай кор[...] Б. Байков нигэжэ дам[...] диин промышленна ба пор[...] город—Бомбей гэжэ горо[...] гүй байдал бии болоод ба[...] спорт мүртэйгөөр ябаха[...] хэдэ хэдэн зурганууд [...] рейсовэ самолёдуулай ни[...] шолуулагданхай.

Эдэ бүгэдын шалтагаа[...] «Шив сена» гэжэ үнд[...] үзэл баримталһан хар[...] үүдхэһэн лаша байха юм. [...] гэй хүйхэрнүүд городой т[...] станцида добтолго хэжэ [...] гал аһааһан, хэдэ хэдэн [...] дые хяа бута сохиһон, хэ[...] ба автомобильнуудые га[...] на. Хиирэһэн тэдэ шови[...] номгоруулжа, гуримтай б[...] тоохын тулада полици бу[...] рэглэхэ баатай болобо. 60[...] хүн арестовалагдаба гэж [...] агентство мэдээсэбэ.

Спорт ТАСС-ай ЛЕНТЭҺЭЭ

ВИЛЬНЮС. Уласхоорондын дойбодоор дэлхэйн чемпион, рижскэ армеец Андрис Андрейко дүрбэдэхеэ Советскэ Союзай чемпион болобо. Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө декабрь соо Киевтэ дүүрэһэн XIV мүрысөөндэ тэрэ Минскын уласхоорондын мастер Анатолий Гантваргтай нэгэдэхи һуури хубаалдаһан юм. Зургаан партиһаа бүридэһэн нэмэлтэ мүрысөөн чемпиониие элирүүлээ. Андрейко түрүүшынгээ дүрбэн уулзалгын хоёрыень шүүгээд, нүгөөдэ хоёртонь тэнсээ. Табадахяа эбэй ёһоор дүүргэжэ, Андрейко 3,5;1,5 гэһэн тоотойгоор илалта туйлаһан байна.

АМСТЕРДАМ. Вейк Ан Зеедэ боложо дүүрэһэн уласхоорондын шатарай фестивалиин главна турнирта дэлхэйн экс-чемпион Михаил Ботвинник гроссмейстер Ефим Геллер хоёр илалтын баглаа хубаалдаа. Эхинһээнь дүүрэтэр түрүүлжэ гараһан совет шатаршад абажа боломоор 15 очкоһоо 10,5 очкотой болоо. Хабаадалсагшадай дундаһаа гансахан Ботвинник энэ турнирта хэндэшье шүүгдээгүй. Гурбадахи, дүрбэдэхи һууринуудые тус бүридөө 10 очкотой болоһон гурбадахи советскэ хабаадалсагша Пауль Керес ба Венгерскэ гроссмейстер Лайош Портиш гэгшэд эзэлээ.

МОСКВА. Дэлхэйн чемпион — СССР-эй хоккеистнүүдэй суглуулагдамал команда Канадаһаа Эхэ орондоо бусаба. Эдэнэр океанай саана арбан матч үнгэргэжэ, тэрэ тоодо юһыень Канадын суглуулагдамал командатай наадахадаа, 73:28 тоотойгоор бултыень шүүсэ.

— Мүрысөөнэйнгөө дүнгөөр бидэ сэдьхэлээ ханаатибди. Залуу довтологшод Александр Мальцев, Валерий Харламов, Владимир Петров, Борис Михайлов гэгшэдэй һайнаар наадаһанда баяртайбди. Тэдэнэр дэлхэйн түрүү һууриин түлөө Стокгольм ошохо яһала гайтай кандидадууд гээшэ.

СССР-эй суглуулагдамал командада наадагшад хоккейгээр оронойнгоо түрүү һуури эзэлхын түлөө февралиин 10-һаа 23 болотор болохо мүрысөөндэ хабаадалсаад, дахинаа сугларжа, Стокгольм мордохоор түхеэрхэ юм,— гээд Шереметьевскэ аэропортдо СССР-эй суглуулагдамал командын ахалагша тренер Аркадий Чернышев ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ.

ПРАГА. Чешскэ Шпиндлерув Млын аршаан хотодо боложо байһан нүхэд ёһоной армиин хоёрдохи үбэлэй спартакиада үргэлжэлһөөр.

Анатолий Акентьев, Валерий Тараканов, Владимир Воронков, Анатолий Лязгин гэгшэдһээ бүридэһэн СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй санашадай команда 30 километртэ урилдахадаа нэгэдэхи һуури эзэлээ. Энэ нааданда манай спортсменүүдэй делегациһаа москвич Воронков энэ зайе 1 час 40 минута 30 секунда соо гаталжа, түрүүшын алтан медальда хүртөө. 1967 ондо Обергофедо болоһон нүхэд ёһоной арминуудай мүрысөөндэ хоёр удаа илаһан ГДР-эй санашан Герхард Гриммер 1.42,16 секунда харуулжа, мүнгэн медаль абаа. Тараканов (1.42,37 секунда) бронзово медальда хүртөө. Харин Лязгин 6-дахи һуурида (1.44,04 секунда), Акентьев 9-дэхидэ (1.46,53 секунда) гараа.

Манай спортсменүүдэй хабаадалсаагүй тусхай слаломда Польшын сэрэгшэдэй түлөөлэгшэ Анджей Бахледа илажа гараһан байба. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые чех Воймах ба румын Кристиа хоёр хубаалдаа.

ДАВОС. Энэ швейцарскэ аршаанай үндэр хададахи елүүр ГДР-эй, Голландиин, Норвегиин, ФРГ-гэй ба Швециин конькишадай бүхы суглуулагдамал командануудые суглуулаа. Эндэ болоһон мүрысөөнүүдтэ эхэнэрнүүдэй дэлхэйн чемпионадта мүнгэн, бронзово шагналда хүртэгшэд, эрэшүүлэй Европын түрүү һуурида хабаадалсагшад мүрысөө.

Түргэн елүүр ба хурдашуулай эрхим түхэл — олон һайн дүнгүүдые харуулха эрхэ олгоо. ГДР-эй 19-тэй динамовка Рут Шляйермахер табан зуун метрэй зайе 44,6 секунда соо гаталжа, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтоогоо. Норвежец Ивар Эриксен 1000 метртэ түйхэдөө (1,21.0 секунда) һайн дүн туйлаа, харин Герд Циммерман (ФРГ) елүүрэй шэнэ рекорд тогтоожо, 3000 метрэй [...] 4.20.6 секунда харуулаа.

Уласхоорондын классай [...] шүүлэй мүрысөөнэй дүн Ш[...] хурдан конькишан Хассе Б[...] сые (39,9 секунда) тоото[...] 1500 метртэ дэлхэйн рекор[...] ка Стин Кайзер (Голланди)[...] (2.25,5 секунда).

ГАРМИШ-ПАРТЕНКИРХЕН. [...] вет һургуулиин фигурна [...] расшад Европын түрүү һу[...] түлөө болоһон фигурист[...] мүрысөөндэ гайхамшагта [...] туйлаа. Эгээл дээдэ шанд[...] тэхын түлөө гансахан СС[...] спортсменүүд тэмсээ. Моск[...] залуу бэлигтэй фигуристнүү[...] на Роднина ба Алексей У[...] хоёр 418,1 балл абажа, алт[...] дальда хүртөө. Һаяхан бо[...] дүүрэһэн ороной түрүү һ[...] эзэлэлгын мүрысөөндэ мүнгэ[...] даль абаһан Европын, ла[...] олимпиин нааданай нэгэнт[...] чемпион ябаһан Ленинградай [...] мила Белоусова Олег Прото[...] хоёр 413.6 баллтай боложо, [...] гэн медаляар шагнагдаа. Л[...] градай аспирантнууд. СС[...] чемпион Тамара Москвина, [...] сей Мишин гэгшэдтэ бронз[...] даль барюулагдаа (408,9 [...]

Дүрбэдэхи һуурида бро[...] шанһаа 8.5 баллаар түрү[...] ГДР-эй спортсменүүд Хайн[...] Штайнер Хайнс Ульрих В[...] хоёр гараа.

ТҮРЭҺЭН ҮДЭР... МАЛГАЙ ХУЛГАЙЛАГШАД

Түрэһэн үдэр!.. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ мүндэлжэ гараһан ори гансахан үдэрнай гээшэ. Эжы, баабайһаа заягдаһан энэ нангин үдэрөө юунһээшье үлүүгээр хүндэлжэ, эльгэ зүрхэнэйнгөө оёорто хадагалжа ябадаг тула жэл бүхэндэ тэмдэглэдэг нэгэ тиимэ заншал бии. Ута наһа, удаан жаргал юрөөжэ байһан үетэн нүхэдтэйгөө багa сага хүхилдэхэ ушар заримдаа гараха. Нарата һайхан дэлхэй дээрэ мүндэлэн түрэһэндөө үнэн зүрхэнһөө баясаха, эжы, баабайдаа баяр баясхалан хүргэхэдэ буруу юумэ үгы юм бэзэ.

Зүгөөр хүн бүхэн адли байдаггүй. Зарим хүнүүд түрэһэн үдэрөө үе сагай эрилтэ, гуримай ёһоор тэмдэглэхэ, нүгөөдүүлынь хэмһээ хэтэрүүлхээ һанаха. Юрэдөө, элдэб эсын ушар тохёолдодог.

Янгинама хүйтэн үбэлэй нэгэ үдэшэ Борис Лощенков түрэһэн үдэрөө тэмдэглэхэ гэжэ шиидэбэ. Арба найма наһа гүйсэһэнөө тэмдэглэнгүй яалтайб. Наймадахиие дүүргээд, Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ слесареэр хүдэлжэ ябаһан хүбүүн гэртэхинһээ мүнгэшье гуйбагүй, суглаа хүдэлдэг үетэн нүхэдөөшье урибагүй.

— Хэмһээ хэтэрүүлжэ бү орхи, мухаа! Дэн лэ наяртараа тэмдэглэхэ мүнгэншье үгы, бэеэрээ һайн мэдэнэ хаямши,— гэбэ эжынь.

Нилээдгүй һогтоһон Борис столой саана хилайлдажа һууһан «уһан» нүхэдөө хаймадан хараад, сээжэ үбсүүгээ ёборон байжа оорыгоо магтаһанай удаа:

— Эжы-ы, мүнгэн гушаа һанаагаа зобоһоной дэмы. Бишни үнөөхи сахилгаан хурдан хүлэгүүдые тахалалсадаг хүдэлмэришэн гээшэб,— гэжэ һөөлдэнги хоолойгоор бабанаадхиба.

— Теэд тэрэнь тэрэшье юм аабза. Харин тэнгэриин үдэр бүри халуутайхан ябаха гэжэ хайшаа юм? Мүнгэ хаанаһаа абанаш? Ажал хүдэлмэри, хүдэлмэришэнэй коллектив гэжэ байдаг шуу. Юрэдөө, тэдэнтэйгээ харилсахаа болёо гүш? — гэжэ эжынь шарайшалан хэлэбэ.

Хүл дээрээ бордойн гаратараа эжынгээ хүзүүн дээрэ нилээд хүльбэрһэнөө үни хада мартаһан Борис долёобор хургаа ёдойлгохотойгоо:

— Хүдэлмэришэнэй коллектив гэнэ гүш даа? М-даа, үни заяанай дуулагдаһан юумэн гээшэ. Хүн бүхэн хүдэлмэришэн нүхэдтэй байгаа һаа, хаанашье, хэзээдэшье хосорхогүйл,— гэжэ бардаастайгаар дуугараад, арбан зургаа наһатай Александр Скворцов гэгшые нюдаргадахаһаа нааша зааба.

Аха нүхэртөө үрбэдүүлһэн арбан зургаатайхан Александр һаахалзан бодоод, архиин охиндо манарһан тархяа мүргэлдэхөө һанаһан буха мэтэ иишэ тиншэнь зантагашуулһанай удаа:

— Мүнгэн гээшэмнай тиигэд гээд лэ олдодог юумэл даа,— гээд, хас-хас энеэбэ.

Шалпиитараа һогтоһон энээхэн хүбүүхэниие Борис Лощенковой эжы адаглан хараба. Теэд хүбүүнэймни хуби заяан хадууржа ябана гэжэ ойлгоо һэн гү? Урдань гэртэнь ерэгшэгүй һэн. Буруугай бэлшээриһээ холо ошоодүй ябаһан Александр Скворцов Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикада слесареэр хүдэлдэг. Мүн тэндэ хүдэлдэг эжынь (нооһо угаадаг) хүбүүнэйнгээ ээлжээтэ «агнуурида» гарадагые мэдэгшэ һэн гү? Үүрэй толоной сайраха болотор заримдаа тэрэнь үгы болошохо. Теэд юу хэдэгыень, ядагыень фабрикын комсомольско организаци, гэртэхинниинь орой мэдээгүйбди гэжэ дуулгаа бэлэй.

Хүдэлмэришэнэй коллективэй гэшүүд! Үнэхөөрөөшье яһала хүндэтэй нэрэ ха юм. Борис Александр хоёрой гэртэхин хүбүүдэйнгээ ёһотой хүдэлмэришэнэй коллективтэ ороходонь нилээд баясаа һэн. Энэньшье баһа зүйтэй. Заводто гү, али фабрикада хүдэлжэ захалһан хүбүүднай хүдэлмэришэ зоной аша туһые бодотоор мэдэржэ, тон зүбөөр хүмүүжүүлэгдэхэ гэжэ найдаа ха юм.

Бага зэргын алдуу хэхэдэнь ажаглалта хэгдэһэн байна. Теэд Борис Лощенков алдуугаа мэдэрээгүй, улам саашаа хадууржа, «тугаар гараһан тугал, мүнөө тэһэрһэн үндэгэн» мэтэ гүлмэр наһатай хүбүүдые өөр тээшээ татаба.

Тэдэнэйнь нэгэн Анатолий Хромых болоно. Арбан долоо наһатай, Улаан-Үдын № 2 ГПТУ-да һуралсана. Улаан зээрдэ болотороо архидаһан Анатолий пенсионер эжынгээ үдэр бүриин захяа заабариие, комсомолец гэһэн хүндэтэ нэрэеэ гол таһа мартаад, «уһан» нүхэрөө таалахаһаа нааша тэбэрижэ:

— Мүнгэн гэжэ гү? Чепуха! Оройдоо часай туршада олдодог зөөри бшуу,— гэжэ дахин һайрхаба.

Уһан тулам болотороо архидаһан, түрэһэн үдэрөө тэмдэглэһэн гурбан хүйхэр хэрэгээ нигээд дүүргээгүй, харин харанхы болохотой хамта гэрһээ гаража ошоо һэн. Борис Лощенковой түрэһэн үдэртэ байлсаһан Ефим Болонев мүн баһа хойноһоонь һалирба.

Хаанашье мүртэй ажал хэдэггүй, үнгэрэгшэ намар түрмэһөө мултарһан арбан долоотой Ефим Болонев хармаанаа һуулиһанай һүүлээр:

— Хүбүүд, мүнгэтэй гүбди? Үшөө нэгэ хахадые уугаа һаа,— гэжэ дуугарба.

Мүнгэн хэндэньшье олдобогүй. «Уһан» нүхэд урда урдаһаа бэлтысэ харалсаадхиба. Тиин нэгэниинь № 14 маршрудаар ябадаг автобусой зогсодог (Старая Комушка һуурин) газар тээшэ заахатайгаа адли:

— Харана гүт? Тэрээхэн эрын хэрмэн малгай буляажархия,— гэжэ дурадхаба.

— Һүүе, тиигэе! Түрүүшынхеэ буляахаа байгаа бэшэбди. Городой барохоолхо дээрэ буляалдахаһаа нааша абахал. Дүшэн түхэриг... Үглөөдэр ресторанда һуухабди,— гэжэ гурбадахинь хэлэбэ.

Үдэшын харанхые һамбаашалан, дүрбэн хүйхэрнүүд Анатолий Щемякин Анатолий Попов хоёрые бүглэртэрнь сохёод, малгай, шарфнуудыень буляаһан байгаа. Минтээр олдоһон зөөрнөө хашаагай саана ошожо хубаагаад, Борис Лощенков Александр Скворцов хоёр город ошохоо № 14 маршрудай автобусто һуужа үрдибэ.

— Ябая, город ошоё. Хүдөөһөө ерэһэн хүнүүдтэй дайралдажа болохобди,— гэжэ тэрэ хоёр хэлсээдхибэ.

Автобус соо урагшагүй юумэн тохёолдошоо бэлэй. Хулгайшан Борис Лощенковой буляаһан нэхы малгайе Лидия Ивановна Гаськова гэжэ эхэнэр нюдэлжэрхибэ. Теэд минтэ зөөридэ уланхатаһан Лощенков Лидия Ивановнае тулхижэ унагаагаад, үдьхэлжэ захалба. Эгээл энэ үедэ автобус соо хөөрсэгэнэлдөөн боложо, галзуурһан Лощенков Скворцов хоёр Улаан-Үдын Советскэ районой милициин зургаан хүрэтэрөө тушаалдаһан хүнүүдые нюдаргадажа үрдибэ.

Түрэһэн үдэр, хүдэлмэришэнэй коллективэй гэшүүд, малгай хулгайлагшад, хулиган тонуулшад! Энэ бэе бэедээ яашье таарапдахагүй үгэнүүд гээшэ. Теэд хайшан гэхэдэ харгыһаа хадууржа, хорото ябадал гаргаха болооб? Сугтаа хүдэлжэ байһан нүхэдэй, коллективэй, гэртихэнэй талаһаа анхарал харууһагүй байһанһаа боложо, зарим хүнгэн һанаатайшуул иимэ уршагта муухай харгыда ороно.

Малгайгаа буляалгаһан гү, али мүнгэеэ хулуулгаһан хүнүүдһээ мэдүүлгэнүүд милицидэ үсөөн бэшэ ородог. Минтэ зөөридэ уланхатаһан тонуулшад ямаршье, зэмэгүй хүнүүдые больницада оротор нь сохино. Тэдэнэр хэһээлгэнгүй, зоргоороо ябахабди гэжэ һанана гү? Хулиган, хулгайшан Лощенков, тэрэнэй «үрөөһэн бөөрэд» мүн баһа баригдангүй, хэһээлгэнгүй ябахабди гэжэ һанаа гү? Үгы даа, арадай нюдэн хёрхо муу юумэн элирдэг лэ байха.

Дээрэ дурсагдаһан дүрбэн хүйхэрнүүд хуулиин ёһоор хэһээгдэхэ. Иимэрхүү хүйхэрнүүдтэй эрид шангаар тэмсэхэ шухала. Үйлсын дунда һогтуугаар һаахаралдажа, хүнүүдтэ халдажа байһан хулиганиуудай хажуугаар абяагүйхэнөөр гарангүй, харин бүгэдөөрэн тэдэнтэй эрид шангаар тэмсэхэ уялгаа мартажа огто болохогүй.

БУДАМШУУ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хэрмэн малгайда обтоһон хулгайшадай добтолго. 2. Малгайнь хаанаб? А. БРИТОВАГАЙ зурагууд.

БУДАМШУУ

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: республикын партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайводагай хэһэн элидхэл. «Нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд — арадай эрхим хүбүүд, басагад» гэһэн гаршаг доро информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: республикын партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөнэй материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: арадай хиналтын органуудай ажал хүдэлмэри тухай тусхай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

Саагай шарай

Улаан-Үдын авиметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй. Баунтын, Захааминай аймагуудта үглөөгүүр манатай байха. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Баунтын аймагта 31—36, бусад нютагуудта 23—28, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 35—37, үдэрынь 26—28 градус хүйтэн байха.

СЭНХИ[Р] ЭКРАНУУДА[...]

13 чаһаа Москваһа[...] жуулга. 13 час 05 м[...] үхибүүдтэ зорюулагда[...] жуулга. 13 час 20 м[...] конькигаар Европын тү[...] ри эзэлхын түлөө мүры[...] чаһаа телевидениин һ[...] час 15 минутада «Ул[...] седу» гэһэн хүгжэмтэ [...] 18 чаһаа Улаан-Үды[...] студи хүдэлмэрээ эхи[...] час 30 минутада И. А.[...] вой түрэһөөр 200 жэлэй[...] рюулагдаһан дамжуулга[...] 45 минутада концерт. 19[...] Москваһаа дамжуулга. [...] 05 минутада «Долоон [...] һэн уласхоорондын да[...] 19 час 50 минутада ура[...] лой театр. 21 час 05 [...] Англи—Швеци—Венгр[...] —СССР-эй хоорондо [...] лаар болоһон уласхо[...] мүрысөөн тухай дамжу[...] чаһаа Улаан-Үдын теле[...] дамжуулга.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефону[д]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маш[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при [...] те Министров БурАССР.

Н-02341. Зак. № [...]